

JUBILEJ DRUŠTVA SAVA

V sredo 2. junija 2021 smo v prostorih Jugoslovanske kinoteke v Beogradu proslavili dvajseto obletnico od ustanovitve Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava. Proslava se je začela z otvoritvijo razstave fotografij v Atriju Jugoslovanske kinoteke, kjer je na tridesetih panelih in 60 posnetkih prikazan razvoj Društva Sava, od osnutka do današnjih dni. Osebnosti in dogodke, ki so ustvarjali zgodovino Društva Sava, je zabeležila kamera Branka Zorka, fotografa in planinca, dolgoletnega člana Društva Sava. O avtorju in razstavi je spregovorila dr. Ivana Kronja.

Program se je nadaljeval v dvorani Makavejev Jugoslovanske kinoteke s himnama Slovenije in Srbije v izvedbi ženskega pevskega zbora Pojoča družba, potem pa je navzoče pozdravil Saša Verbič, predsednik Društva Sava. Helena Jaklitsch, ministrica v Vladi Republike Slovenije, je članom Društva Sava čestitala ob jubileju ter podelila Priznanje in zahvalo Vlade Republike Slovenije za neprecenljiv doprinos ohranjanju slovenske identitete, jezika in kulture. Proslava se je nadaljevala s predvajanjem dokumentarnega filma *Dvajset let Društva Sava*, ki pripoveduje o članih društva

in njihovih dejavnostih. Film je delo članov društva, režiral pa ga je Dragomir Zupanc. Vokalni kvartet Sava je zapel dve slovenski ljudski pesmi, učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika pa so izvedli *Igro Slovenija v mojem srcu*. Potem je sledil še en film z naslovom *Društvo Sava* v času korone, ki priča o tem, kako so se člani Društva organizirali v času epidemije.

Ob zaključku sporeda so bila zaslužnim članom in inštitucijam podeljena jubilarna priznanja. Tokrat so najvišje priznanje Društva Sava, in sicer zlato plaketo, prejeli Dragomir Zupanc in Tatjana Bukvič kot posameznika ter inštituciji Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Veleposlaništvo Republike Slovenije v Srbiji. Zahvale so prejeli Dino Dolničar, Marija Vauda, Tanja Tomazin, Jovan Mitrović in Višnja

Dimitrijević. Slovesnost se je zaključila s Himno Beogradu skladatelja Mihovila Logarja v izvedbi pevskega zbora Pojoča družba, komornega instrumentalnega ansambla Škancin in vokalnega kvarteta Sava, pod vodstvom dirigentke Višnje Dimitrijević.

Zaradi upoštevanja varnostnih ukrepov se je proslave lahko udeležilo le omejeno število ljudi.

Saša Verbič

OBISK PREDSEDNIKA DRŽAVNEGA ZBORA REPUBLIKE SLOVENIJE IGORJA ZORČIČA

V petek, 27. 8. 2021, je predsednik Državnega zbora Republike Slovenije Igor Zorčič z delegacijo obiskal Republiko Srbijo. Ob tej priložnosti se je v rezidenci gostitelja srečal z veleposlanikom Republike Slovenije gospodom Damjanom Bergantom in s predstavniki slovenske skupnosti v Srbiji: predsednikom Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine Sašem Verbičem, njegovo namestnico dr. Majo Đukanović ter beograjskim nadškofom Stanislavom Hočevarjem. Pogovarjali so se o položaju slovenske manjšine v Srbiji in popisu prebivalstva, ki bo potekal prihodnje leto. Predsednik Saša Verbič se je zahvalil za podporo, ki jo Vlada Republike Slovenije izkazuje slovenskim društvom v Srbiji.

Saša Verbič

Obvestilo

Društvo Slovencev v Beogradu – Društvo Sava je 24. marca 2021 uspešno izvedlo svojo XIX redno letno sejo skupščine. Potekala je v veliki dvorani Doma kulture Studentski grad, ob upoštevanju zaščitnih ukrepov in v skladu z vsemi veljavnimi odloki pristojnih institucij za preprečevanje širjenja virusa Covid 19. Zaradi tedanjega izrednega stanja v Srbiji se leta 2020 predvidena seja ni mogla zgoditi, zato so bila tokrat hkrati predstavljena poročila za leti 2019 in 2020. Podrobnejše informacije si lahko preberete v Zapisniku seje, objavljenem tudi v Biltenu Društva Sava.

19. REDNA LETNA SEJA SKUPŠČINE DRUŠTVA SLOVENCEV V BEOGRADU – DRUŠTVA SAVA

24. 3. 2021, Dom kulture Studentski grad (izpis iz Zapisnika)

Sejo skupščine je vodil Dragomir Zupanc, predsednik skupščine Društva Sava, s pomočjo Vesne Milošević, tajnice Skupščine.

Predsednik skupščine Dragomir Zupanc je pozdravil prisotne delegate in člane Društva Sava ter jim se zahvalil za odziv na vabilo k udeležbi seje skupščine v tej izredni situaciji, nastali zaradi epidemije virusa Covid 19.

Letošnja seja skupščine je bila ravno zaradi varnostnih ukrepov (razdalja 2 metra med delegati) organizirana v veliki dvorani Doma kulture Studentski grad. Na podlagi podpisov prisotnih delegatov je sklenjeno, da obstaja kvorum, saj je bilo prisotnih 35 od 60 delegatov. Poleg tega so prek spleta glasovali 4 delegati, kar je skupno 39.

Za vodenje zapisnika je izbrana Vesna Milošević, tajnica skupščine Društva Sava.

Pred začetkom dela so prisotni z minuto molka počastili spomin na člane, ki so preminuli v obdobju med dvema sejama skupščine.

Predlagani dnevni red je bil vsem delegatom poslan pred sejo skupščine.

Predsednik skupščine je predlagal naslednji dnevni red:

PREDLOG DNEVNEGA REDA

XIX redne letne seje Skupščine Društva Slovencev SAVA v Beogradu

V Beogradu, dne 24. 3. 2021

1. Sprejetje dnevnega reda s potrditvijo kvoruma;

2. Potrditev zapisnika XVIII redne letne seje skupščine Društva SAVA;
3. Poročilo predsedstva društva o delu v letih 2019 in 2020;
4. Poročilo odbora za kulturo za leti 2019 in 2020;
5. Poročilo o dopolnilnem pouku slovenskega jezika za leti 2019 in 2020;
6. Poročilo o dejavnostih Pojoče družbe za leti 2019 in 2020;

7. Finančno poročilo za leti 2019 in 2020 s potrditvijo novih članov Društva Sava;
8. Poročilo nadzornega odbora o delu v letih 2019 in 2020;
9. Sprejem programa dela in načrta dejavnosti za leto 2021;
10. Sprejem finančnega načrta za leto 2021;
11. Izbira/ponovna izbira: predsednika društva, podpredsednika društva, predsednika skupščine društva, podpredsednika (2), sekretarja skupščine in delegatov skupščine.

1. Dnevni red je soglasno sprejet.
2. Potrditev zapisnika 18. redne letne seje Skupščine Društva Sava
Zapisnik je soglasno sprejet.
3. Poročilo predsedstva društva o delu v letih 2019 in 2020
Saša Verbič, predsednik Društva Sava, je na začetku

pojasnil, da je bila 19. redna letna seja skupščine, sicer načrtovana za marec 2020, zaradi izredne situacije v Srbiji odpovedana. Zato poročilo zajema obdobje dveh let, in sicer 2019 in 2020.

Poročilo je soglasno sprejeto.

4. Poročilo odbora za kulturo za leti 2019 in 2020

Poročilo odbora za kulturo je prebrala Vesna Milošević, tajnica skupščine Društva Sava.

Poročilo je soglasno sprejeto.

5. Poročilo o dopolnilnem pouku slovenskega jezika za leti 2019 in 2020

Poročilo o dopolnilnem pouku slovenskega jezika, ki ga vodi učiteljica Tatjana Bukvič, je prebrala Ivana Mandić, tajnica društva.

Poročilo je soglasno sprejeto.

6. Poročilo o dejavnostih ženskega pevskega zbora Pojoča družba za leti 2019 in 2020

Poročilo o dejavnostih ženskega pevskega zbora Pojoča družba je prebral Saša Verbič, predsednik društva.

Poročilo je soglasno sprejeto.

7. Finančno poročilo za leti 2019 in 2020

Podpredsednik društva Sava Slobodan Jakoš je prebral finančno poročilo za leti 2019 in 2020 ter predlagal potrditev sprejema novih članov Društva Sava.

Poročilo je soglasno sprejeto, enako tudi sprejem novih članov.

8. Poročilo nadzornega odbora za leti 2019 in 2020

Poročilo o delu nadzornega odbora je prebrala Ivana Mandić, tajnica Društva Sava.

Poročilo je soglasno sprejeto.

9.-10. Sprejem programa dela in načrta dejavnosti za leto 2021 ter sprejem finančnega načrta za leto 2021

Predlog programa dela in načrta dejavnosti za leto 2021 ter finance za realizacijo programa je prebral Saša Verbič, predsednik Društva Sava.

Predlogi so soglasno sprejeti.

11. Izbira/ponovna izbira predsednika Društva Sava, podpredsednika Društva Sava, predsednika skupščine društva, podpredsednika (2), sekretarja skupščine in delegatov skupščine Društva Sava

Dragomir Zupanc je pojasnil, da je celotnemu predsedstvu in skupščini društva potekel mandat, ter predlagal izbiro oz. ponovno izbiro vseh predstavnikov Društva Sava.

Predlog je soglasno sprejet.

12. Razno

Ni bilo drugih predlogov niti novih informacij.

Beograd, 24. 3. 2021

Predsednik skupščine Društva Sava Dragomir Zupanc

Obisk ministrice dr. Helene Jaklitsch v prostorih Društva Sava in Nacionalnega sveta

Ministrica dr. Helena Jaklitsch se je v okviru svojega obiska Republike Srbije srečala s predstavniki slovenskih društev, ki so ob tej priložnosti predstavili svoje dejavnosti in načrte. Delovanje manjšinske skupnosti je sicer precej omejila epidemija Covida-19, ki pa se v Srbiji postopoma

umirja, zato se posledično prebujajo tudi družabne dejavnosti. Ministrica je zbrane spodbudila k ohranjanju slovenskega jezika in kulture ter se jim zahvalila za vztrajnost in trud, ki ju nesebično vlagajo v skupna zavzemanja.

Saša Verbič

Podpisan protokol o razumevanju in sodelovanju med Nacionalnim svetom slovenske narodne manjšine v Srbiji in Kulturnim društvom Mihajlo Pupin iz Ljubljane

V Ljubljani je bil 12. 6. 2021 podpisan Protokol o razumevanju in sodelovanju med Nacionalnim svetom slovenske narodne manjšine v Srbiji in Kulturnim društvom Mihajlo Pupin iz Ljubljane. Podpisovanje dokumenta se je odvijalo v prostorih knjižnice Mihajlo Pupin, ki je hkrati tudi sedež istoimenskega srbskega kulturnega društva. Pred tem dogodkom je bila organizirana otvoritev razstave Znameniti Slovenci v Srbiji – Znameniti Srbi v Sloveniji, ki je bila postavljena na odprtem pred cerkvijo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Razstava predstavlja skupen projekt Nacionalnega sveta in KD Mihajlo Pupin iz Ljubljane.

V imenu Nacionalnega sveta sta se tega dogodka udeležila Saša Verbič,

predsednik NS, in Dino Dolničar, predsednik odbora za informiranje NS. V predstavništvu Kulturnega društva Mihajlo Pupin sta bila prisotna predsednica Divna Obrenović in Marko Sladojevič, poleg njiju pa še številni člani društva. Otvoritve razstave se je udeležila tudi ambasadorica R. Srbije v Sloveniji gospa Zorana Vlatković, ki je navzoče pozdravila in jim zaželela uspešno sodelovanje v prihodnosti. Na pobudo KD Mihajlo Pupin je bilo predlagano, da se 12. junij razglasi za dan prijateljstva med srbskim in slovenskim narodom, in v ta namen je bil napoten predlog predsednikoma R. Slovenije in R. Srbije Borutu Pahorju in Aleksandru Vučiću.

Saša Verbič

Proslava ob 30. obletnici slovenske državnosti in obeležitve prevzema predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije

Na vabilo Protokola Republike Slovenije se je Saša Verbič, predsednik Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine, 25. junija udeležil državne proslave ob 30. obletnici slovenske državnosti in prevzemu slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije.

Proslavo, ki je potekala na ljubljanskem Trgu Republike, ob navzočnosti velikega števila občanov, je organiziral

Protokol Republike Slovenije, udeležili pa so se je: predsednik Republike Slovenije Borut Pahor, predsednik Državnega zbora Igor Zorčič in predsednik Vlade Republike Slovenije Janez Janša.

Med številnimi častnimi gosti iz tujine so bili Sebastijan Kurtz, kancler Avstrije, Viktor Orban, predsednik Republike Madžarske, Andrej Plenković, premier Republike Hrvaške, Charles Michel, predsednik Sveta Evrope in drugi.

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je spregovoril o zgodovini osamosvojitve Slovenije kot države ter o pomembnosti predsedovanja Svetu Evrope v naslednjem polletju.

Čestitke so Sloveniji ob njeni 30. obletnici državnosti izjavili častni gosti v svojih pozdravnih govorih, ki jih je zaokrožil predsednik Vlade Republike Slovenije Janez Janša.

Proslavo je spremljal bogat umetniški program s številnimi video prikazi, zaključila pa se je z veličastnim ognjemetom.

Saša Verbič

Sloveniji za 30 let – Dobrodošli doma, Ribnica 2021

V Ribnici smo se 3. julija 2021 v okviru tradicionalne manifestacije Dobrodošli doma zbrali Slovenci iz zamejstva in domovine. Ob 30. obletnici državnosti Slovenije je vseslovensko srečanje v Ribnici imelo še posebej svečan

karakter. Na žalost je bila zaradi pandemije virusa Covid 19 udeležba rojakov iz tujine manjša, nekateri pa so svoje prispevke poslali po spletu in smo jih lahko videli na okrogli mizi v Rokodelskem centru.

Slovenci iz Srbije smo se predstavili s filmom Rešetarji s Crvenog krsta, ki pripoveduje o mojstru Ivanu Debeljaku in njegovi obrtniški delavnici, ki je praznovala že 100. obletnico obstoja. Program se je nadaljeval na Ribniškem gradu z nastopom kulturno-umetniških skupin iz zamejstva in sveta.

Letošnje prireditve so se udeležili ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Helena Jaklitsch, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa dr. Boris Pleskovič in župan občine Ribnica Samo Pogorelec. Delegacijo iz Srbije

so zastopali predsednik Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine in Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava Saša Verbič, režiser predstavljenega filma Dragomir Zupanc, producent Vladimir Šojat, kustosinja razstave Vesna Omčikus in sitar Ivan Debeljak.

Prireditev se je nadaljevala z glasbo in pesmijo folklornih skupin naših rojakov iz Avstrije, z Madžarske in Švedske, iz Argentine ter Italije. Pestro dogajanje se je izteklo v veselico z nastopom Ansambla Saša Avsenika.

Saša Verbič

Obisk na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu

Svojo udeležbo na proslavi ob 30. obletnici državnosti Republike Slovenije v Ljubljani, ki je potekala 25. 6. 2021, je predsednik Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji Saša Verbič izkoristil tudi za srečanje z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu ter pogovor z ministrico Heleno Jaklitsch.

Ob tej priložnosti je ministrico seznanil z načrtovanim delom za drugo polovico leta 2021 in s projekti, ki jih manjšina želi uresničiti v prihodnjem letu, s poudarkom na dejavnostih v zvezi s popisom prebivalstva v Srbiji, ki je prav tako napovedan za leto 2022.

Saša Verbič

MINISTRICA GORDANA ČOMIČ OBISKALA NACIONALNI SVET SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE

Nacionalni svet slovenske narodne manjšine je imel to čast, da je prvi nacionalni svet, katerega je obiskala Gordana Čomić, novoizvoljena ministrica za človekove in manjšinske pravice ter družbeni dialog.

Obisk je bil organiziran 29.1.2021 v prostorih Nacionalnega sveta

slovenske narodne manjšine na Terazijah 3 v Beogradu. V delegaciji Ministrstva so bile: gospa Gordana Čomić – ministrica na Ministrstvu za človekove in manjšinske pravice ter družbeni dialog; gospa Olena Papuga – državna sekretarka; gospa Ivana Antić – namestnica ministra ter gospa

Aleksandra Rašković – vodja kabineta ministra.

V imenu gostitelja, Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine, je goste pozdravil Saša Verbič, predsednik Nacionalnega sveta in je predstavil prisotne člane: prof. dr. Majo Đukanović – podpredsednico Nacionalnega sveta ter predsednico Odbora za izobraževanje, Dragomirja Zupanca – predsednika Odbora za kulturo, Sašo Radića – predsednika Izvršnega Odbora NS, Dina Dolničarja – predsednika Odbora za informiranje ter Ivano Mandić – generalno sekretarko NS.

Saša Verbič je v svojem nagovoru predstavil slovensko skupnost v Srbiji in cilje NS v sedanjem mandatu. Spomnil je na konstruktiven doprinos pripadnikov slovenske skupnosti k razvoju Srbije, kot dela srbske družbe.

Govoril je o projektu „Znameniti Slovenci v Beogradu“, ki je sedaj dostopen tudi na portalu „Slokult.info“ kot virtualna galerija. Omenil je tudi prizadevanja za ohranjanje občutka nacionalne pripadnosti pri potomcih slovenskih izseljencev in za ohranjanje jezika in kulture.

V zvezi s tem je omenil tudi naslednji popis prebivalstva v Srbiji in je poudaril pomen svobodnega izpovedovanja o poreklu. Poudarjena je potreba po večji vidnosti slovenske skupnosti v javnih glasilih, predvsem pa na javnem servisu RTS, vse v zvezi s popisom.

Prof. dr. Maja Đukanović je govorila o izobraževanju in je omenila, da v društvih Slovencev v Srbiji slovenščino poučujejo učiteljice, ki jih je napotilo Ministrstvo za šolstvo Republike Slovenije. Pouk slovenskega jezika na osnovnih šolah v Srbiji kot izbirnega predmeta poteka od leta 2017. Na Univerzi v Beogradu se slovenski jezik poučuje na lektoratu za slovenistiko, ki je obenem največji

lektorat za slovenistiko na svetu. Prof. dr. Maja Đukanović je predstavila tudi znanstveni časopis „Slovenika“, katerega založnika sta Nacionalni svet slovenske narodne manjšine in Univerza v Beogradu.

O informiranju v slovenski skupnosti je govoril Dino Dolničar – docent na Fakulteti dramskih umetnosti. On je poudaril vlogo Interneta, predvsem v tem obdobju pandemije virusa Covid 19. Na portalu „Slokult.info“ je ustanovljen Radio Podkast z aktualnimi informacijami, ki zanimajo člane naše skupnosti ter druge prebivalce Srbije, ki se zanimajo za potovanje v Slovenijo.

Predsednik Odbora za kulturo, Dragomir Zupanc, je govoril o Reviji sodobnega slovenskega filma („Dani slovenačkog filma“), katero skupaj organizirata Društvo Slovencev Sava in Nacionalni svet slovenske narodne manjšine. Omenil je tudi produkcijo dokumentarnih filmov naše slovenske skupnosti.

Saša Radić – predsednik Izvršnega

odbora NS je govoril o predstavljanju Razpisa NS za sofinanciranje projektov in programov v letu 2020 zaradi pandemije virusa Covid 19. Predstavil je tudi svoje izkušnje v zvezi s popisom prebivalstva.

Ministrica Čomić je v svoji predstavitvi povedala, da bo vloga Ministrstva omogočiti navzočnost manjšin v javnem servisu RTS, predvsem v obdobju pred popisom prebivalstva. Poudarila je pomen rezultatov popisa za izvajanje nadaljnje politike do nacionalnih manjšin.

Predsednik NS, gospod Saša Verbič je prosil gospo Čomić, da z namenom svobodnega izkazovanja državljanov na popisu 2021 posname sporočilo za javni servis RTS, s katerim bi povabila vse državljane, naj svobodno izkažejo svoje poreklo. NS je ponudil tehnično in strokovno pomoč v realizaciji. Predlog je ministrica z zadovoljstvom sprejela.

Saša Verbič,

predsednik NS slovenske narodne manjšine

Veleposlanik Republike Slovenije v Srbiji na obisku v Požarevcu

Njegova ekscelenca gospod Damjan Bergant, veleposlanik Republike Slovenije v Srbiji, in gospod Primož Križaj, konzul Republike Slovenije, sta v četrtek, 4. novembra 2021, obiskala mesto Požarevac, kjer ju je v skupščini mesta sprejel župan, gospod Saša Pavlović. Sprejema so se udeležili predstavniki lokalne oblasti ter pripadniki slovenske skupnosti, ki živijo in delajo v Požarevcu ter Kostolcu, in Saša Verbič, predsednik Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji. Goste je pozdravil župan mesta Požarevac, ki je v svojem nagovoru omenil, da v tem kraju

skladno živijo pripadniki 23 nacionalnosti in da so med njimi tudi Slovenci, ki večinoma delajo v termoelektrarni Kostolac. Slovenci so v ta del Srbije navadno prihajali kot strokovnjaki za rudarstvo, zdaj pa so tu njihovi potomci, ki so aktivni v vseh panogah lokalne skupnosti. Goste je v imenu slovenske skupnosti v Kostolcu pozdravil tudi Saša Radić.

Njegova ekscelenca gospod Damjan Bergant se je v svojem nagovoru zahvalil domačinom za pristrčen sprejem ter omenil, da so odnosi med Slovenijo in Srbijo zelo

dobri, tako politično kot tudi ekonomsko. V pogovoru s pripadniki slovenske skupnosti se je veleposlanik pozanimal o njihovem statusu in življenju v tem delu Srbije.

Po sprejemu v mestni skupščini se je veleposlanik napotil na obisk v Viminacijum, arheološko najdišče iz časov Rimskega imperija v Kostolcu.

Saša Verbič

MEDALJA SAŠI VERBIČU, PREDSTAVNIKU SLOVENCEV V SRBIJI

V sredo, 15.12.2021, v Ljubljani, je Saša Verbič, predsednik Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine in predsednik Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava, sprejel red za zasluge za dolgoletno uspešno delo za ohranjanje in uveljavljanje slovenske skupnosti v Srbiji. Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je medaljo za zasluge izročil Saši Verbiču, ki so ga v Uradu označili za najvidnejšega predstavnika Slovencev v Srbiji.

„Saša Verbič se je rodil leta 1948 v Beogradu in tam odrasel. Diplomiral je leta 1972 na Fakulteti za naravoslovje

in tehnologijo v Ljubljani na Odseku za kemijsko tehnologijo, nakar se je vrnil v Beograd, kjer živi tudi danes.

Saša Verbič je najvidnejši predstavnik slovenske skupnosti v Srbiji. Kot dolgoletni predsednik Društva SAVA v Beogradu je gibal najštevilčnejšega slovenskega društva v Republiki Srbiji ter vpet v beograjsko manjšinsko in kulturno dogajanje. V Nacionalnem svetu slovenske narodne manjšine v Srbiji si aktivno prizadeva za ohranjanje slovenske skupnosti, kot osrednja osebnost slovenske manjšine pa ves čas skrbi za utrjevanje in krepitev ugleda Slovenije in Slovencev v srbski družbi. S svojimi

dolgoletnimi izkušnjami je vedno pripravljen pomagati tudi različnim drugim slovenskim društvom in organizacijam.

Slovensko društvo SAVA v Beogradu je letos praznovalo 20. obletnico delovanja. V dveh desetletjih so člani društva pripravili in izvedli veliko uspešnih in odmevnih dogodkov. Med njimi je tradicionalni dan slovenskega filma, ki je najpomembnejša kulturna prireditev slovenske manjšine v Srbiji, in ga je društvu uspelo zelo odmevno izvesti tudi letos.

Ohraniti slovenski jezik, kulturo in običaje so glavni cilji Saše Verbiča in društva, v katerem danes delujejo

predstavniki že tretje in četrte generacije. Društvo je ustanovilo 21 Slovencev, danes pa ima skoraj več kakor 2500 članov. Saša Verbič je velik del svojega življenja namenil povezovanju in razvoju slovenske manjšine v Srbiji.

Država Slovenija se Sašu Verbiču z državnim odlikovanjem zahvaljuje za izredni prispevek k ohranjanju slovenske manjšine v Srbiji, predvsem pa za ohranjanje slovenstva za nove generacije.“

Povzetek iz obrazložitve za podelitev odlikovanja

Nekaj več o tem si lahko preberete na naslednjih povezavah:

<https://www.gov.si/novice/2021-12-15-cestitka-ministrice-zdruzenju-sim-slovenskemu-dezelnemu-gospodarskemu-zdruzenju-in-sasu-verbicu-ob-prejemu-odlikovanj/>

https://www.facebook.com/pg/uradslovinci/posts/?ref=page_internal

<https://www.rtvsl.si/slovenija/pahor-z-redom-za-zasluge-odlikoval-slovensko-izseljensko-matico/605173>

PRAZNIČNO VOŠČILO MINISTRICE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU DR. HELENE JAKLITSCH IN SODELAVCEV URADA

Dragi naši Slovenci v zamejstvu,
dragi rojaki, ki živite po vsem svetu,
spoštovani vsi državljani naše domovine,

v leto, ki se izteka, smo vstopili v prepričanju, da pandemija ne bo več krojila naših življenj in omejevala naših medsebojnih osebnih srečevanj, vendar so naše želje ostale neuresničene. Toda težkim časom navkljub smo pokazali, da znamo stopiti skupaj in poiskati načine, da smo si blizu. Sama sem iskreno hvaležna za to povezanost z vami, dragi rojaki, ki smo jo čutili vse leto.

Konec leta je tudi krasna priložnost, da se vam iz vsega srca zahvalimo za vaše predano delo in ure, ki jih ni mogoče prešteti, v skrbi za ohranjanje slovenske besede, slovenske misli in čutenja, čeprav morda na drugem koncu

sveta. Hvala vam za vašo ljubezen in zvestobo naši skupni domovini in domovini vaših prednikov – naši ljubi državi Sloveniji, ki je letos ponosno praznovala svojih trideset let.

Želimo vam doživeti praznike, v iskreni želji, da bi jih lahko praznovali s tistimi, ki jih imate najraje;

v prihajajočem letu pa obilo zdravja vam in vsem vašim domačim; da bi se znali in zmogli pristno veseliti majhnih, vendar lepih trenutkih, ki jih radodarno prinaša življenje, če jih le želimo videti.

Naj bo leto 2022 leto uresničenih sanj in hrepenenj; leto, ki se ga bomo radi spominjali.

Blagoslovljen Božič in srečno novo leto!

Urad Vlade RS za Slovence
v zamejstvu in po svetu

VPIS V POSEBNI IMENIK

Vpis v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine v Srbiji

Zakon o nacionalnih svetih narodnih manjšin iz leta 2009 je omogočil vpis v posebne volilne imenike narodnih manjšin v Srbiji. Obrazec za vpis lahko prevzamete na spletnih straneh Nacionalnega sveta in Društva Sava.

Na osnovi Zakona o varovanju osebnih podatkov, ki velja od 1. 1. 2009, je za vpis v posebni volilni imenik potrebno izpolnjeni

zahtevek za vpis **osebno** dostaviti pristojni občinski upravi, kjer imate prijavljeno prebivališče – ob predložitvi osebne izkaznice. Zakon tudi dopušča, da izpolnjen zahtevek skupaj s fotokopijo osebne izkaznice pošljete priporočeno na naslov vaše pristojne občinske uprave. Pristojna občinska uprava bo na vaš naslov v 15 dneh poslala Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik. Vpis v

posebni volilni imenik je oproščen plačila administrativnih stroškov.

Z vpisom v posebni volilni imenik se ne izgubijo druge volilne pravice.

Z Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine se pridobi pravica do udeležbe na neposrednih volitvah Slovenskega nacionalnega sveta, ki so vsaka štiri leta.

KULTURNI DOGODKI V DRUŠTVU SAVA

REVIJA DNEVI SLOVENSKEGA FILMA

Sedma revija Dnevi slovenskega filma v Beogradu je letos bila tretja po vrsti predstavitev slovenske kinematografije v Srbiji. Po šesti reviji DSF v aprilu, ki je bila predstavljena zaradi pandemije, je na evropskem festivalu Palić 28 bila predstavljena selekcija z naslovom Slovenija v fokusu. Hommage slovenskim avtorjem je bil okrepljen s podelitvijo nagrade Počasni Lifka za doprinos regionalni kinematografiji, jugoslovnski in slovenski divi, Mileni Zupančič.

Vsako revijo do sedaj je obeležil nekdo od slovenskih filmskih klasikov: France Štiglic (dvakrat), Jože Babič, Matjaž Klopčič, Jože Bevc. Povodi za spomin na znamenite ustvarjalce so bile obletnice, pa tudi aktualiziranje kulturnih filmov z digitaliziranjem kopij za ponovno predvajanje. Tako je revija spremljala trend oživljanja in ponovne predstavitve najpomembnejših stvaritev slovenske kinematografije, kar je zelo pomembna dejavnost slovenskega filmskega centra. Med slovenskimi filmskimi klasiki je tudi eden srbski, Živojin Pavlović. Bil je eden petih „novofilmaških“ režiserjev, ki so leta 1965 v svojih filmih naredili ideološki prevrat v tedanji jugoslovnski kinematografiji (A. Petrović, D. Makavejev, Ž. Pavlović, P. Đorđević in V. Mimica). Skupina kritikov, zbrana okoli slovenskega časopisa

Ekran je spremljala in povečevala Pavlovićeve filme. Pod njihovim vplivom je slovenska producentna hiša VIB-a film, angažirala Pavlovića, da l. 1970 režira Rdeče klasje, film o problematičnem povojnem odvzemu žita v Prekmurju, na podlagi proze Jožeta Potrča, s tedaj mladim Radetom Šerbedžijo in že uveljavljeno igralko Majdo Potokar. To je obenem prvi slovenski film t.i. črnega vala. Branko Šemen, urednik Ekрана, je napisal scenarij za drugi Pavlovićev slovenski film Let mrtve ptice (1973). Gre za čas, ko je, zaradi sodnega procesa proti režiserju Lazarju Stojanoviću, pričel pregon avtorjev Novega filma, ko je Pavloviću prepovedano pedagoško delo na Oddelku za filmsko režijo na Fakulteti dramskih umetnosti v Beogradu.

Po šestletni pavzi je bil povabljen, da po romanu Vitomila Zupana Menuet za kitaro režira film Nasvidenje v naslednji vojni (1980). Šlo je za srečanje dveh velikanov - literature in filma. Oba pisatelja in poznavalca filmske obrti. Tedanji režim jima ni bil naklonjen. Zupan je bil deset let v ječi v Mariborskem zaporu, Pavloviću pa so dvakrat prepovedali filme. Središče zgodbe je Zupanov odhod v partizane. Kot levičarsko opredeljen liberal se je priključil Osvobodilni fronti in je preživel vojno. Zanimivo je, da je za vlogo Vitomilovega alter ega izbran študent književnosti

Metod Pevec, danes ugledni pisatelj in režiser več uspešnih filmov. Vitomil in Živojin sta utelešena v glavnem igralcu njunega filma. Zanimivo je tudi to, da smo na letošnji reviji predstavili avtorja, ki sta znana tako po knjigah, kot po filmih. To sta Goran Vojnović, predstavljen s filmom Nekoč so to bili ljudje in Vinko Möderndorfer s filmsko dramo Zastoj. Prvi obravnava migracijo in boj za obstoj v novem okolju, drugi pa boleče slovo staršev s sinom, ki je umrl v prometni nesreči.

Revija DSF je bila v Jugoslovenski kinoteki, svečano jo je 8. decembra odprla Milena Pavlović, igralka, hči velikana srbskega filma in plodovitega knjižnega ustvarjalca, Živojina Pavlovića. Drugega dne revije je na Okrogli mizi organiziran pogovor, v okviru katerega so se srbski in slovenski kritiki pogovarjali o sovenskem filmskem opusu Živojina Pavlovića, moderatorka pa je bila dr. Ivana Kronja.

Dragomir Zupanc

SLOVENIJA V FOKUSU NA MEDNARODNEM FESTIVALU EVROPSKEGA FILMA PALIĆ 2021 (17.–23. julij 2021)

Na letošnjem festivalu evropskega filma Palić 2021 je bila kot »kinematografija v fokusu« predstavljena Slovenija s sodobno slovensko filmsko produkcijo. Izbor filmov za letošnji festival je pripravil Dragomir Zupanc, režiser in umetniški direktor filmske Revije Dnevi slovenskega filma v Srbiji. Na festivalu je bil med drugimi predvajan film v produkciji Društva Slovencev v Beogradu – Društva Sava z naslovom *Rešetari s Crvenog krsta*.

Program sodobnega slovenskega filma *Slovenija v fokusu* je bil organiziran v sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Slovenije, Filmskim centrom Slovenije in direktorico FC gospo Natašo Bučar, ter Društvom Slovencev Sava, ki revijo Dnevi slovenskega filma v Beogradu in Srbiji organizira že od leta 2015.

Več na povezavi: <https://www.rtv slo.si/kultura/film-in-tv/slovenija-v-fokusu-festivala-evropskega-filma-v-srbiji-kjer-bodo-nagradili-mileno-zupancic/587447>

Dragomir Zupanc, Ivana Kronja

SLOVENIKA UVRŠČENA NA LISTO MKS IN NA ERIH PLUS LISTO

Z velikim veseljem vas obveščava, da je *Slovenika: časopis za kulturo, nauku i obrazovanje / časopis za kulturo, znanost in izobraževanje* uvrščen na referenčni seznam slavističnih časopisov Mednarodnega slavističnega komiteja, kot časopis, ki ima status časopisa nacionalnega pomena (M52). Po komaj šestih letih od ustanovitve smo se, kot najmlajši

časopis, uvrstili med najpomembnejše slavistične časopise iz celega sveta, kar je izjemen uspeh.

Znanstveni časopis Slovenika je tudi uvrščen na Erih plus listo! Vsem, ki ste sodelovali v oblikovanju in razvoju znanstvenega časopisa Slovenika se iskreno zahvaljujemo.

http://ssds.org.rs/dokumenta_preuzimanje/MKS%20lista_azurirano_12_5_2021.pdf.

<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/periodical/info?id=496500>

Glavni in odgovorni urednici,
Biljana Milenković Vuković in Maja Đukanović

SLOVENIKA 7

Izšla je nova, sedma številka znanstvenega časopisa Slovenika, katerega založnika sta Filološka fakulteta Univerze v Beogradu in Nacionalni svet slovenske narodne manjšine v Srbiji. Glavni urednici Slovenike: časopisa za kulturo, znanost in izobraževanje sta Biljana Milenković Vuković in prof. dr. Maja Đukanović, sedma številka pa je posvečena mladim slovenistom in dvema obletnicama pouka slovenščine v Srbiji. Več o vsebini sedme številke Slovenike v Uvodniku spodaj.

Mladi slovenisti: drugo stoletje

V koledarskem letu izida sedme številke Slovenike - časopisa za kulturo, znanost in izobraževanje je beograjska slovenistika vstopila v študijsko leto, v katerem praznujemo 15 let od ustanovitve lektorata, oziroma štiriletnega vzporednega študija slovenščine na Filološki fakulteti, in se spominjamo, da je preteklo 115 let od prvega tečaja slovenske književnosti na Univerzi v Beogradu. Po prvih posamičnih tečajih slovenskega jezika in književnosti na začetku 20. stoletja, je redni pouk slovenščine na Univerzi v Beogradu ustanovljen po drugi svetovni vojni,

v obliki dvosemestralnih predavanj namenjenih študentom srbohrvaščine in/ali južnoslovanskih književnosti. Štiriletni vzporedni študij slovenskega jezika in kulture, z možnostjo nadaljevanja v okviru magistrskega in doktorskega študija je uveden z bolonjsko reformo od leta 2006/2007, predvsem na podlagi izkazanega zanimanja študentov. V vseh teh letih je znanstveno sodelovanje med Slovenijo in Srbijo bilo živo, tako kot tudi sodelovanje v kulturi in umetnosti. Na podlagi dosedanjih študij o razvoju slovenistike v Srbiji, znanstvenem in kulturnem sodelovanju, migracijah, medsebojnih vplivih dveh kultur ter drugih vprašanih so nastali novi prispevki, kateri so pred nami.

Povezujoč dve obletnici smo sedmo številko Slovenike naslovili *Mladi slovenisti: drugo stoletje*, in v njej predstavljamo znanstvene ter strokovne članke avtorjev mlajše generacije, ki so se šolali na beograjski Filološki fakulteti in/ali tesno sodelujejo z beograjsko slovenistiko. Ta osrednji del spremljajo prispevki, ki so predvsem tematsko povezani s študijem slovenščine v Beogradu.

Rubriko znanstvenih in strokovnih člankov začnemo s tremi prispevki, v katerih avtorji obravnavajo literarno tematiko. O Sonji Sever pišeta Vanja Petrović ter Darko Ilin, in sicer v kontekstu pripadnosti slovenski in istočasno jugoslovanski literarni tradiciji, v luči različnih vidikov socrealistične poetike ter vpliva te poetike na zgradbo literarnih del, oblikovanje likov in ideologiziranje svetovnega nazora, ter o načinih, kako avtorica presega ozke okvire in matrice te literarne usmeritve, ki jo sooča s posebnimi zahtevami in funkcijami literature za otroke in mladino. Literarna tematika s prispevkom Saša Puljarevića preide iz jugoslovanskega okolja v širše regionalno. Avtor v svoji raziskavi poskuša ugotoviti, kako tri literarna dela – *Ali je to*

človek italijanskega pisatelja Prima Levija, *Brezusodnost* madžarskega avtorja Imreja Kertésza ter *Nekropola* slovenskega pisatelja Borisa Pahorja – upovedujejo resničnost koncentracijskih taborišč. Poudarja, da je za pričevanjsko literaturo značilno, da še vedno ostaja referencialna ter se vzpostavlja s spominjanjem in samim aktom pripovedovanja. Tretji članek z literarno tematiko nas popelje v Slovenijo, in sicer skozi pogled nobelovca Iva Andrića. Nevena Lukinić analizira, kako pisatelj opazuje in s pomočjo jezikovnih sredstev oblikuje podobo Slovenije v svojih delih. Skozi analizo izbranih Andrićevih besedil na poetični, strukturni, pripovedni in imagološki ravni, avtorica s pomočjo primerjalne metode opozori na njihov dialog, na podlagi katerega bralec zgradi zavest o Andrićevi imaginaciji Slovenije v njegovem času.

Naslednji sklop člankov sodi v jezikoslovje. V zvezi z začetniško napako govorcev srbohrvaščine, ki se v slovenščini odločijo za obliko *imejo* kot pravilno, dr. Marko Simonović razlaga, da gre za vpliv srbohrvaščine, a ne na ravni oblike, temveč na ravni abstraktnega pravila, ki je aktivno v nekaterih različicah srbohrvaščine in povezuje nedoločnik s tretjo osebo množine sedanjika. Kot pokaže natančna formulacija pravila, je napaka pričakovana pri govoricah tistih novoštokavskih različic, ki imajo razlikovalen ton in kolikostne razlike, omejene na zloge z naglasom in/ali visokim tonom, kot je npr. beograjščina. Predlagana analiza ima implikacije za reprezentacijo tematskih vokalov v srbohrvaščini, ki so predstavljeni kot morfemi z leksikalno določeno prozodijo. Maja Kovač obravnava profesionalni razvoj učiteljev slovenščine, od katerih postprofesionalna sodobnost zahteva vsestransko vseživljenjsko izpopolnjevanje. Avtorica v članku predstavi različne programe in oblike

izpopolnjevanja, ob ugotovitvi, da se v pravnih in zakonodajni nasploh slovenščina pojavlja v različnih vlogah, in sicer kot jezik sporazumevanja, jezik učnega procesa, jezik okolja in učni predmet. Jezikovni sklop člankov zaključuje prispevek Aleksandra Trifunovića, ki nas popelje na pašnike Balkana, vse do Karpatov in nam predstavi svoje ugotovitve v zvezi z etimologijo izbranih besed iz pastirske terminologije karpatsko-balkanskega areala.

V rubriki Varia sledi nadaljevanje seriala *Življenjske zgodbe Slovenk* Helene Rill, ki z metodo ustnih intervjujev raziskuje migracije Slovenk iz Slovenije v Srbijo. V tej številki Slovenike predstavlja zgodbo sedaj beograjske Slovenke Irene Herak, ki izpostavlja, da moraš biti vsaj malo pogumen, saj imaš le eno življenje. Teodora Trajković predstavi zapuščino znanega beograjskega Slovenca, zborovodje in skladatelja Zlatana Vaude, nekdanjega aktivnega člana Društva Slovencev Sava. Gradivo je shranjeno v arhivu Muzikološkega inštituta SANU in je dragocen vir za nadaljnje študije. Glasbeno tematiko obravnava tudi Aleksandar Kodela, ki predstavi nastope slovenskih

umetnikov na znanem beograjskem glasbenem festivalu BEMUS od 1991 do danes. Za zaključek nam dr. Goran Anđelković v svojem članku razkrije kateri so prispevki slovenskega arhitekta Leonida Leona Lenarčiča k razvoju povojne beograjske arhitekture in nas vodi skozi beograjske ulice, bulvarje in naselja.

V rubriki Kronika, predsednik Društva Sava povzame, kako je Društvo Slovencev v Beogradu - društvo Sava v času pandemije obeležilo dvajseto obletnico delovanja. Med Prikazi in pregledi nam zgodovinar Aleksandar Dinčić, predstavi najnovejšo publikacijo zgodovinarke, sicer aktivne članice slovenske kulturne skupnosti France Prešeren iz Niša Ivane Gruden Milentijević, *Slovinci u Srbiji pod nemačkom okupacijom 1941-1944. godine/Slovinci v okupirani Srbiji 1941-1944*. Beograjska lektorja, dr. Tanja Tomazin in Nejc Robida pišeta o najnovšem priročniku mag. Rade Lečić *Slovenski predlogi in frazemi*, katerega se veselijo tako študentje, kot učitelji slovenščine kot tujega/ drugega jezika. Maja Kovač i Sašo Puljarević predstavita cikel pogovorov Južnoslovanski večer, ki sta ga sama zasnovala in vodila, na podlagi česar je

izšla tudi publikacija razprav z enakim naslovom. Predstavitev zaključimo z mednarodnim Erasmus+, KA2 projektom, v katerem je partnerica Filološka fakulteta Univerze v Beogradu, UPSKILLS - UPgrading the SKILLS of Linguistics and Language Students. Namen projekta je razvoj študijskih komponent za razvoj empiričnih, znanstveno-raziskovalnih, tehničnih, organizacijskih in drugih veččin študentov jezikoslovja, katere potrebujejo za zaposlitev na področjih znanosti in gospodarstva.

V tej številki se poslavljamo od naše drage kolegice, članice uredništva Slovenike, prof. dr. Cvetke Hedžet Tóth, ki nas je veliko prezgodaj zapustila. Spominjamo se je z največjim spoštovanjem in globokimi, iskrenimi čustvi.

Krog življenja teče naprej in nestrpno pričakujemo nove dosežke naših mladih slovenistov, večinoma razkropljenih po svetu, a kljub temu trdno povezanih med seboj, skozi prostor in skozi čas. Povezujoč različne teme, ljudi in dogodke, korakajo skozi drugo stoletje beograjske slovenistike. Vso srečo jim želimo!

Maja Đukanović

Besedilo prevzeto iz: slovinci.rs/slovenika-vii-2021-2

Časopis Slovenika je indeksiran v: ERIH PLUS – European Reference Index for the Humanities; MKS lista – Референтный перечень славистических журналов при МКК; DOAJ – Directory of Open Access Journals; WorldCat OCLC – Online Computer Library Center.

Izid publikacije je financiran s sredstvi Ministrstva za človekove in manjšinske pravice ter družbeni dialog, Ministrstva za kulturo in informiranja Republike Srbije in Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Republiki Srbiji.

PREŠERNOV DAN, KULTURNI PRAZNIK SLOVENIJE

Slovenski kulturni praznik – Prešernov dan, je edini slovenski državni praznik, ki ga pišemo z veliko začetnico. Je praznik vsega kulturnega.

Posvečen je poetu Francetu Prešernu, 8. februar je dan njegove smrti. V manjšem obsegu obeležujemo tudi obletnico njegovega rojstva (3. december 1800) kot Ta veseli dan kulture.

Prva vseslovenska proslava ob obletnici Prešernove smrti sega v leto 1941. To je bil v času II. svetovne vojne praznik vseslovenske enotnosti in so ga praznovali 7. februarja. Kot praznik slovenske kulture se 8. februar praznuje od leta 1945. Po osamosvojitvi je razglašen za državni praznik.

Na ta dan pred Prešernovim spomenikom v Ljubljani slovenski umetniki deklamirajo Prešernove pesmi. Mnogo gledališč, muzejev in galerij zastonj odpre svoja vrata vsem ljudem dobre volje in vsem željnim kulture. Ob prazniku tudi podeljujejo Prešernove nagrade. Prve so bile podeljene leta 1947, po Francetu Prešernu pa so jih poimenovali leta 1955. Prešernovo nagrado prejmejo ustvarjalci, ki so z umetniškimi dosežki ali življenjskim delom obogatili slovensko kulturno zakladnico.

France Prešeren danes velja za največjega slovenskega pesnika. Del njegove pesmi *Zdravljica*, napisane leta 1844, je besedilo državne himne.

(Vir: različne prosto dostopne spletne strani)

Mlajši učenci pouka slovenščine so ob kulturnem prazniku brali Prešernovo balado Povodni mož in razmišljali o nadaljevanju zgodbe. Nastal je naslednji zapis.

*To reče, hitreje sta se zasukála,
in dalje in dalje od pôda spustila,
na bregu Ljubljance se trikrat zavila,
plesáje v valove šumeče planila.
Vrtinec so vidli čolnarji dereč;
al Urške videl nobeden ni več.*

(F. Prešeren, Povodni mož, zadnja kitica)

Popotnika sta v Beograd prispela sredi noči. Nastanila sta se v Hotelu Moskva v centru mesta. Naslednji dan sta si namenila gledati mesto.

Ogled sta začela na Knez Mihajlovi ulici, kjer je veliko trgovin. Nadaljevala sta do trdnjave na Kalemegdanu in se razgledala po okolici. Najbolj ju je zanimalo sotočje. Urška je otožno pogledovala po Savi navzgor, saj je vedela, da je tam daleč nekje njena domovina.

Kosilo sta si privoščila na Skadarliji. Jedla sta jagnjetino in pila pivo Jelen.

S taksijem sta se odpeljala v Muzej Nikole Tesle. Ogledala sta si tudi hram sv. Save. Od tu ju je pot vodila do Titovega muzeja.

Pozno zvečer sta se utrujena vrnila v hotel in se odločila, da ostaneta v Beogradu.

Urška in Povodni mož sta po prihodu v Beograd kupila hišo na Konjarniku. Rodila sta se jima hčerka Maja in sin Andrija. Zelo rada sta potovala po Srbiji.

Pozimi sta smučala na Kopaoniku. Urški so bile vseč srbske jedi, zato je postala prava gospodinja. Trudila se je, da sta otroka govorila slovensko. Povodni mož je bil pogosto na službenih poteh, zaposlen je bil pri vodnem gospodarstvu Dunav. Ker jim je bilo v Beogradu lepo, so se odločili, da bodo tu ostali za vedno.

(zapisali učenci DP slovenščine, Beograd)

UČIMO SE SLOVENSKO

SEDEM LET ŠOLE SLOVENŠČINE V KOSTOLCU

Tehnična šola z domom za učence Nikola Tesla v Kostolcu je srednja strokovna šola, v kateri se že polnih sedem let uspešno izvaja pouk slovenskega jezika in kulture in ki ga organizira Saša Radić, predsednik Izvršnega odbora Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji in predsednik kostolske izpostave DS Sava iz Beograda.

Pouk teče enkrat na teden v multimedijški učilnici. Sodelujejo učenci, ki so tudi člani DS Sava, in ga izvaja učiteljica Tatjana Bukvič.

Udeleženci pouka so v glavnem potomci Slovencev, ki so se v Kostolac v začetku prejšnjega stoletja masovno naselili in zaposlili v rudniku. Kot kvalificirani delavci so v veliki meri prispevali pri razvoju rudnika in društva v celoti, aktivni so bili v izobraževanju, kulturi, umetnosti, športu. ...- za seboj so pustili globoke sledi kostolčanov slovenskega porekla. Potomci le teh, zbrani v skupnosti, želijo in gojijo te vrednosti za prihodnost svojih naslednikov.

Poleg učenja se prisotni spoznavajo z geografskimi, zgodovinskimi, sociološkimi, etičnimi, etnografskimi posebnostimi Slovenije. Na lep in zanimiv način se učijo o kulturi, običajih, znamenitostih R Slovenije. Na ta način spoznavajo matično domovino in ohranjajo občutek

pripadnosti slovenskemu narodu, katerega del so njihovi predniki.

Sodelovanje DS Sava v Kostolcu z lokalno samoupravo Mesta Požarevac in Mestne občine Kostolac prinaša trdnejši vezi med dvema državama, ki se bo zaradi uspešnega sodelovanja v kulturi, umetnosti in izobraževanju, še nadaljevala.

Irena Ajdačić, Kostolac

SPOMINI IZ OTROŠTVA – OB VELIKONOČNEM OBISKU MOJE DRUŽINE

Vsako veliko noč smo člani družine: oče, mama, starejša sestra in jaz šli na obisk k dedu in babici, ki sta živela petnajst minut hoje od bloka, kjer smo imeli stanovanje. Mala rumena hiša, zgrajena iz nepečene opeke in blata, namestila se je in stisnila med velikim nasadom sadnega drevja. Bilo mi je vseč prav vse na tej domačiji. Vse je še

danes zelo živo v mojem spominu. Vedno smo šli počasi in se med seboj pogovarjali. Pogosto je moj ata imel v glavi načrt in je predlagal nama s sestro, kaj bomo rekli, ko se bomo posedli za mizo v majhni kuhinji.

Jaz nisem imel stola, sedel sem na ležišču, običajno z mačko v naročju. Vse dedove mačke so se imenovale Liza.

Ded je sedel na svojem stolu na čelu mize. Babica je molčala in sedela v črni obleki z umazanim predpasnikom zraven črne furune trinjare, v kateri je gorela lesna žagovina. Peč je stala v kotu kuhinje. Na steni za dedkom je bil uokvirjen maršal Tito v velikem formatu. Kasneje se mu je na desni strani pridružil še Lenin, v prav tako velikem formatu. Okoli centralnih likov so na slikah gravitirale okičene podobe angelov in vil. To je bila predstavitev politične in verske opredelitve lastnika stanovanja. Mama, oče in sestra so imeli stol pri mizi. V krožniku na mizi je bilo nekaj pobarvanih jajčk, ki jih nihče ni jedel. Ded in oče sta celo življenje pila rdeče vino in kozarec je bil vedno pred njima. Oče je bral dnevne novice, ki jih je ded vsakodnevno kupoval, a moj ata nikoli. Stale so petdeset par, v Srbiji se je reklo pet žutih banki, ki jih je moj ata tako vsak dan privarčeval in celo življenje bral dedove Večernje novosti.

Po drugem, tretjem kozarcu je prišel čas za mojo nalogo. Dobro naučen citat sem povedal kot igralec v gledališču, ki igra svoj stoti nastop.

»Dedek, jaz sem lačen, rad bi jedel majhno suho klobaso.« »Ata, otrok je lačen, pojdi na podstrežje po malo suhega mesa za vnuka,« je rekel moj oče. Ded nikdar ni šel sam po meso za večerjo. Najprej je počakal, da sem opravil nalogo. Vedno je teklo po istem scenariju. Za odhod na podstrežje v skladišče suhega mesa je bila obvezna oprema: ročna svetilka, mali oster nož in lesene lestve. Vhod je bil majhen in velika težava za mojega debelega deda. Še danes mi ga je žal. Predstavljam si ga, kako v poltemi tava po podstrežju. Ko sta bili na mizi šunka in klobasa, smo bili vsi dobre volje. Dedek ni pokazal čustev.

Pavlin Leopold,
Kostolac

MOJ DOM PIŠECE

Bližal se je september. Čas, ko običajno potujemo v Slovenijo v Pišce. Kjer nas ljubeče pozdravljajo ljudje, narava, gozdne poti, pitna, mrzla izvirna voda, zvok vetra skozi krošnje dreves, vinogradi, zvoki klopotev iz njih, vonji ...

Pišce se nahajajo na robu Kozjanskega parka, zaščitene z nižjo goro s severa, katere najvišji vrh je visok 701 m. Obkrožena z gozdovi, griči, vinogradi in sadovnjaki, slikovita je čarobna. V neposredni bližini so celjski grofje zgradili tudi utrdbo, ki je danes turistična znamenitost. Vas ima svoj potok Gabernica, ki izvira nekoliko naprej proti lovski koči in teče 18,5 km skozi Globoko proti Brežicam. Zahvaljujoč njemu imamo

privilegij, da v času našega bivanja vsak dan pijemo čisto, hladno izvirsko vodo. Zajamemo jo pri mlinu, ki so ga Pišecani uspeli ohraniti in obnoviti, uporabljajo pa ga za turistične ogleda.

Čaka nas prenočišče, hiša, ki je bila nekoč v vinogradih, nad centrom vasi, zidanica Maksa Pleteršnika, po kateri se imenuje osnovna šola v Pišecah. Znani jezikoslovec, na katerega so ponosni Pišecani pa tudi vsa Slovenija, je avtor prvega slovensko-nemškega slovarja, napisanega v dveh delih v letih 1894 in 1895. Med pisanjem je rad preživel poletja v zidanici. Njegova hiša je nekoliko nižje proti centru, spremenjena v muzej, kjer vsako leto septembra potekajo Dnevi Maksa Pleteršnika z bogatim programom, ki se ga z družino neizogibno udeležimo in pogosto z veseljem pomagamo pri pripravah.

Sicer je projekt Moja hiša je tvoj dom edinstven v celotni Evropi. Zahvaljujoč učiteljici Rut Zlobec, Martinu Dušiču, upokojenemu ravnatelju OŠ Maksa Pleteršnika in številnim drugim dragim ljudem, ki z vsem srcem sodelujejo pri tem projektu, imajo številne slovenske družine iz sosednjih držav, z Balkana in od drugod po svetu priložnost, da počitnice preživijo v Sloveniji, tudi če tam nimajo živih sorodnikov ali drugih možnosti za nastanitev.

To priložnost so si zamislili ljudje

z velikim srcem in empatijo, zato se jim zahvaljujem v imenu vseh nas, ki vsak naš obisk Slovenije pospremimo s solzami sreče, spomini na starše, stare starše, sorodnike, vesele trenutke, preživete v otroštvu, mladosti in odraslosti.

Pišecani so prijazni in ljubeznivi ljudje. Čeprav se je čas v tej majhni vasi pospešil, imajo vedno čas za pogovor, sprašujejo o življenju v Beogradu, od koder prihajamo, in nam povedo, kako živijo in kakšne spremembe se dogajajo v tem okolju. Nato se v naslednjih dneh pozdravimo s širokimi nasmehi, ko se mimogrede srečamo. Tako smo sčasoma postali del podeželske družine, z znanjem o vseh pomembnih dogodkih v vasi in njihovih družinah. Najsi bodo na primer poroke, rojstva, šolski prehodi iz osnovne preko srednje šole na fakulteto, zaposlitve, uspehi OŠ Maksa Pleteršnika, ko prejmejo priznanje za najboljšo kosilo, potico, športne prireditve in še marsikaj. Žal, kdo je tudi zbolel, kdo umrl. Osebnosti usode pričarajo življenja v majhni slovenski vasi, a ljudje so dobri, želijo si pomagati in se znajdejo tako v dobrem kot v zlu.

Letos so nas različne poti vabile, da zmerno stopamo po njih. Skozi gozdove in hribe okoliških vasi navzdol in navzgor proti Velikemu Špičku. Tudi z avtom, šli smo v Krško,

Celje, Bistrice ob Sotli, Bizeljsko, Maribor, Klunove toplice, Dobovo, Kostanjevica ob Krki, Novo Mesto in smo prišli do Kopra. Seveda ne v enem dnevu. Vedno smo se vračali v Pišce, kjer nas je pričakalo pišeško zvezdnato nebo, v katerega je, prepričana sem, pogledal sam Max Pleteršnik.

Tudi letos je bil z nami naš pes Altaj, presenečen nad novimi sosedi za ograjo. Oslji, koze, ovce so povzročale njegovo nejevernost in presenečenje, prestrašenost in nato lajanje, verjetno zaradi strahu pred osli. Še posebej se je spoprijateljil z eno od oslic, s katero je tekel ob ograji, dokler ni popustila,

kar je kazalo na še večjo trmo kot je oslovska. Njuno prijateljstvo je ujela tudi fotografija.

Dragi prijatelji, se vidimo kmalu in naj vas prihodnje leto spet najdemo v zdravju in veselju.

Sonja Dinić Medurić

SKRIVNOSTNI GOZD

Članica DS Sava iz Kostolca, Dragana Knežević je s svojim zapisom sodelovala na literarnem natečaju DS Kredarica z naslovom Moja domovina.

Gospa Dragana je na natečaju osvojila 2. mesto, za kar ji iskreno ČESTITAMO!

SKRIVNOSTNI GOZD

Minila so desetletja, a spomini so povsem jasni.

Mednarodni vlak prisopiha v Celje, čakamo na drugega, potujemo dalje do Podčetrtrka. Vse okoli nas ima vonj po sveže opranem jutru. Na končni postaji naš pričakajo prijatelji, zelo prijetni in dragi nam ljudje. Kmalu smo v njihovi kuhinji, kjer vabeče diši »šmorn«.

Vrsto let zapored sva z mamom preživljali nepozabne počitnice v toplicah. Hitro sva se namestili in napolnili pljuča z rezkim zrakom; začenjali sva najino novo, malo življenje, ki se ga bova za vedno spominjali.

Kot vsako jutro sva stopili na široko stezo. Počasi sva hodili, moja mama in jaz. Levo od naju, s strani hriba naju je pozdravljala stara trdnjava nad Podčetrtrkom in nama mistično namigovala. V nekem trenutku sem prijela mamino roko, približevali sva se gozdu. Vedno sva hodili skozi gozd, saj je bila tu krajša pot do toplic. Gozd je izgledal kot odprta kletka, zelena, sočna, sveža in okrepujoča. V njej sem se počutila varno. Spustila sem mamino roko in spremljala njene korake.

Bilo je kot v sanjah. Imela sem občutek, da hodim skozi zeleno vodo, lahkotno, poletno ... Tu in tam je

sončni žarek obsijal praprot, ki mi je ponujala svoje roke. Mehki tepih iz mahovine je vpijal topot najinih korakov in verjela sem, da letim.

Snopi sončnih žarkov so obsijali ta gozdni oder, na katerem so nastopale strašljive in talentirane vevice in polhi. Suho listje in bobike so se sprehajali na ježevih bodicah. Stoletne krošnje, bujne, mrko zelene so mahale z neba. Visoka stebela iglavcev so ustvarjale neponovljiv vtis razkošja in popolno odsotnost stvarnosti. Vse je delovalo skrivnostno, a predvidljivo, varno ... prav po meri človeške domišljije. Kar naenkrat je bilo več svetlobe kot gozda. Hitro sva prekoračili progo in se spustili po klancu proti bazenu v Atomskih Toplicah.

Od takrat je na žalost minilo že veliko let, a spomini so še zelo živi ...

Deklica, ki drži mamino roko in vstopa v gozd, kjer se počuti varno. Verjamem, da takšen gozd še stoji in še nudi svoje roke v objem. Ali pa je ta gozd pravzaprav moja domovina? Slovenija! Trdna in zdrava, enostavna, varna, obsijana s soncem in edinstvena. Slovenija, ki hrabro koraka že desetletja na čelu najbolj urejenih držav. Slovenija, ki svoje ljudi drži čvrsto za roke, jim uliva vero in skrbi za svoj podmladek, tako da daje enake možnosti nadarjenosti in dobri volji. Država, v biti ohranjena prav po meri navadnih ljudi.

Kmalu nameravam oživeti svoje spomine s hčerko Emilijo in skupaj z njo zakorakati v skrivnostni gozd.

Dragana Knežević, Kostolac

RAZSTAVE RADMILE JEREMIĆ ĆURČIN

Majdanpek 2021

Majdanpek imam rada. Nekaj lepega je v tem mestu - ljudje. Občani Majdanpeka, ki so tu že vrsto let. Ljudje s širokim nasmehom, ko se pogovarjate z njimi. Ljudje, ki so veseli, ko vam razlagajo zgodovino svojega mesta. Živijo tako, kot zahteva sodoben čas, prevzeti z dnevnimi skrbmi. Imajo Kulturni center, ki je središče umetniških dogajanj. In Kulturni Center ima nas, ki ga ljubimo in obiskujemo. Vsako leto pridemo na manifestacijo Ženske slikarke. Avgusta letos sem imela samostojno razstavo. Topel avgustovski večer je privabil več kot sto ljubiteljev umetnosti. Do poznega večera smo se pogovarjali o lepih straneh življenja in barvah, ki ga poživijo

Tuzla 2021

U mrzli Tuzli je od 23. do 29. avgusta, ob upoštevanju vseh epidemioloških mer, bila sedma likovna kolonija Slovencev, v organizaciji Združenja Slovencev Tuzla. Dež ni motil sodelujočih v ustvarjanju prekrasnih del, ki so bila razstavljena v zanimivem objektu Hiša plamna mira, ki je vsakega avgusta središče kulturnih dogodkov s področja slovenske kulture. Hvaležni smo Dragici Tešić, Borki, Meladi in Vlatku za uspešno organizacijo in vodenje skozi dejavnosti. Epidemiološka situacija je neke med slikarji preprečila, da bi pripotovali v vsem nam ljubo Tuzlo, toda poskrbeli smo, da dobijo fotografije in posnetke. Sama sem se Kolonije udeležila četrtič, in sem zadovoljna, da sem s svojimi deli dostojno predstavila društvo Sava. Želim si, da bi tudi naslednje leto ustvarjala v tem dobro znanem okolju.

Kovin 2021

Poletni dan, temperature ne merimo, ker je previsoka... Moja samostojna razstava v Kovinu. Epidemija je tu. Moja

ljuba Ikonija je tu. Moja dela na stenah galerije Kulturnega centra Kovin. Uživam z obiskovalci in se ponovno poglobljam v kolaže. Kot bi jih ponovno ustvarjala. Hvaležna sem direktorju Centra, gospodu Grčiću in kolegu Milanu, ki je oblikoval razstavo, gospe Mirjani Šunjevarić Šimunovački, članici Umetniškega sveta galerije na dobrodošlici, kritikah in polepšanem sopranem juliju.

Mostar 2021

Članice društva Sava so se udeležile pilot projekta, slikarske kolonije Mostovi, v Mostarju od 30. aprila do 2. maja letos. Udeleženci kolonije so bili izjemni, njihova dela pa zanimiva. Gostitelji so uspešno načrtovali in izpeljali svoje ideje, in sicer ustvarjati, družiti se, spoznati Mostar in okolico. Verica, Jelena, mentorica Elma, Nedim, in društvo Cankar so poskrbeli, da se ta kolonija organizira, da z užitek slikamo in to jim je uspelo.

Radmila Jeremić Ćurčin

PISMO DOMOVINI

Rojen sem v Srbiji, v Kostolcu. V mestu z industrijsko cono rudnikov premoga in elektrarno. Z izgradnjo mesta so začeli že Nemci v Veliki vojni. Narejeno je na poljih koruze in opustelih terenih. Raslo je počasi. Delov za igro otrok je bilo veliko. Bil sem prost in po cele dneve zunaj. Veliko sonca in veselja je bilo v mojih očeh v času odrasčanja. Hvaležen sem Srbiji za lepo življenje do časa, ko so v njo vstopili vojna, bombardiranje in siromaštvo.

Slovenija, všečno bi bilo reči, da si ti moja dežela. A ti si meni samo dežela mojih prednikov. Vprašal sem te, ali me sprejmeš, da se vrnem k svojim koreninam? Ti pa si me zavrnila v pravnem jeziku, da to ni mogoče. No, prav.

Vesel sem, da si se ločila od skupne države, da si neodvisna in dobro. Jaz

sem iz spoštovanja do svojih prednikov začel obiskovati pouk slovenskega jezika in danes lahko berem knjige v slovenščini. Prebral sem jih že kar nekaj. Žal nimam veliko možnosti za pogovor v slovenščini. Hvaležen sem vsem, ki so omogočili poučevanje slovenščine v mojem majhnem kraju. Želim ti povedati, da sem bil celo življenje spoštljiv, nikjer te nisem sramotil. Vsi okoli mene so vedeli, da sem Slovenec. To me je motiviralo, da sem bil še boljši. Bil sem dober fant, dober delavec, mož in oče. Klicali so me Lojze, Slovenac, hudič. Vedeli so, da na športnih tekmovanjih navijam za slovensko reprezentanco. Zaradi tega nisem imel nevesčnosti.

V Sloveniji sem bil trikrat. Prvič, ko sem imel štiri leta. Potoval sem z mamo k sorodnikom v hríbe, da se nadiham svežega zraka, ker sem bil bolehen

fant. Spomnim se gozdov, zajcev in od tetke Rozalke belih konjev. Drugič sva z dedkom pri mojih osemnajstih letih obiskala sorodnike v Ljubljani in okolici. Tretjič sem bil v Sloveniji, ko sem imel sedemindvajset let, obiskal sem Kranjsko Goro. Z avtoštopom sem se vrnil v Srbijo.

Dan za tem sem se zaposlil kot inženir varstva pri delu v podjetju za eksploatacijo gozdov in predelavo lesa. Tri leta kasneje sem se zaposlil v rudniku premoga v svojem rodnem kraju. Dan za dnem, leto za letom ... in tako do upokojitve.

Nisem več mlad in ne vem, ali se bova še videla. Hotel sem ti povedati nekaj o sebi. Če se ne vidiva, te ob tej priložnosti lepo pozdravljam in ti želim vse najboljše. Navsezadnje sem jaz Slovenec v tujini.

Leopold Pavlin, Kostolac

KRATEK ZAPIS S SPOMINI NA PRAZNIK V MLADOSTI

Verski prazniki, posebej božič in velika noč, so bili in ostajajo zelo pomembni za mojo družino ter se jih spominjam kot srečnih in brezskrbnih dni. Že od rane mladosti imam privilegij, da se dvakratno veselim teh praznikov, saj sem jih, vse odkar se spomnim, proslavljala dvakrat letno, kot članica mešane družine, ki je gojila enako spoštovanje in ljubezen tako do katoliških kot tudi pravoslavni praznikov.

Ne glede na to, kateri dan smo praznovali, so se velikonočni prazniki v družini Milojević-Šerbinek vselej začeli z zanimivimi rituali. Na veliki petek je imela ženska

ekipa družine (babica Alojzija, mama Marija, sestra Tamara in jaz) polne roke dela. Začeno je se je z rahlim nemirom zaradi razpokanih lupin med kuhanjem, ki pa je izpuhtel v trenutku, ko sva s sestro začeli barvati jajca z vsemi užitnimi in neužitnimi barvami, kar sva jih našli po hiši. Z vnaprej nabranimi rastlinami in izrezanimi kolaži sva jajca dodatno okrasili. Okraševanje je imelo za naju posebno mikavnost, saj sva vsako jajce obravnavali kot malo umetniško delo. Še danes verjamem, da je ta obred v moji sestri prebudil ljubezen do likovne umetnosti in je kasneje postala slikarka. Preden sva vsa jajca naoljili in zložili v najlepšo posodo, kar

sva jih imeli, sva izbrali najljubše jajce, ki sva ga poimenovali »varuh hiše« in je simboliziralo ohranjanje zdravja ter sreče v naši družini skozi vse leto.

Na veliko soboto smo oblikovali in pripravili velikonočno omizje, ki smo se ga vsi veselili, še posebej oče, ki je vedno rad vse poizkusil, še preden se je velikonočno kosilo uradno začelo. Babica je mesila velikonočno pogačo, pekla štrudelj in meso s krompirjem, medtem ko je mama pripravila vsako leto enako torto iz lešnikov, masla in kakava, ki je bila rezervirana izključno za ta praznik.

Prav v trenutku, ko je odbilo polnoč in se je praznik šele dobro začel, sva s sestro prebudili očeta, mamo in babico, da bi začeli s celodnevним tekmovanjem »čigavo jajce je prvak«. Popoldne so se tekmovanju pridružili tudi prijatelji,

sorodniki in sosedi, prežemalo pa ga je veselo praznično vzdušje, polno smeha in šal.

Čeprav si v vesel spomin pogosto priključim vse čudovite velikonočne običaje in neokrjnena čustva, se danes tega praznika najraje spominjam po pogovorih, ki smo jih tedaj imeli v naši družini. Ti pogovori, prijetni in polni anekdot, so zame in sestro imeli poučen pomen, saj so naju skozi zanimive zgodbe učili o verski strpnosti, razlikah, a tudi sorodnostih med katolicizmom in pravoslavjem. Pomagale so nama, da sva že v zgodnjem obdobju odraščanja razumeli osnovno človekovo pravico – pravico do veroizpovedi ter občutili vso lepoto večkulturnosti in njenih vrednot.

Tijana Milojević

VELIKA NOČ 1951

Moja družina bi, s svojim polnim življenjem, lahko zapisala en cel roman svojih izkušnj, negotovosti in težav, ki jih nosi življenje. A tudi o pravih življenskih vrednotah.

Sinoči sem preživela lepe trenutke ob pogovoru s stricem Ottom, ki živi v Beogradu, a je kot moja pokojna mama in njun najstarejši brat, najzgodnejše dni življenja, po vrnitvi iz Fohnsdorfa preživel v domu za zapuščene otroke v Ljubljani.

Življenje je nanese, tako kot samo življenje lahko izrežira, da so vsi trije Stanislav, Silvija in Otto bili nameščeni v različnih domovih po Sloveniji. Tako se v resnici niso niti poznali. Odrasli so brez starševske ljubezni, a v domovih, v katerih so lahko ostali in odrasli. V njih so v teh težkih povojnih časih poskrbeli, da otroci niso bili lačni, da so se lahko izobraževali in razvili v poštene odrasle ljudi.

V duhu prihajajočih praznikov sva s stricem obudila spomin na prav posebno veliko noč, na veliko noč leta 1951, ko so se srečali in spoznali brata in sestra. Takrat so si obljubili, da bo praznik tega leta predstavljal za njih nov začetek življenja. Trdno so si obljubili, da se ne bodo odtujili in da si bodo od sedaj dalje v življenju vedno pomagali, kadar koli bo to potrebno.

In tako je tudi bilo.

Dragana Knežević, Kostolac

VELIKA NOČ V MOJI MLADOSTI

Velika noč je bila eden od praznikov, ki je zame predstavljal velik dogodek v mojem otroštvu. Začenjal se je z zbiranjem cvetov in lističev za okraševanje jajc. Pomembno je bilo, da jih je bilo veliko, saj smo otroci primerjali, kdo ima najzanimivejše okrašeno jajce. Sledilo je barvanje jajc z mamo. Obvezno v čebulnih olupkih za rdeče-rjave tone; čeprav sem imela raje druge barve: zeleno, rumeno, oranžno in modro. Vztrajala sem, da sama izbiram sličice in jih lepim na jajca. To ni bilo lahko delo, v tistih časih so bile sličice zelo tanke in odstranjevale so se s papirja s potapljanjem v vodo. Potem pa si jih moral zelo nežno prenesti na jajce. Nisem vedno uspela, a je bilo to skupno delo z mamo zame neprecenljivo. Na koncu sva vsako jajce premazali z oljem, da so dobila sijaj, in jih zlagali v košaro, kjer so čakala na nedeljsko jutro.

Nedelja se je začela s čudovitim zajtrkom, ki je dišal po sveže pečenih žemljah s šunko, mlademu siru in redkvicah, mladi čebuli s trznice ... tu je bila seveda tudi košara, polna velikonočnih jajčk. Dolgo sem izbirala jajce, sličica je morala biti precizno nanešena, prav tako cvetlični okras in barva. Trdoto jajca sem preverjala s trkanjem po zobeh.

Tako se je začel dan doma, s starši. Vznemirjena sem nato tekla na ulico, da preverim, kdo od otrok je tu in da z njim primerjam in zamenjam jajce. Kakšno veselje je to bilo! Kakšno vznemirjenje! Še danes se ob spominu nasmehnem. Vonj pomladi v zraku, sončen dan in igra otrok.

Ko sem sama postala mama, sem se trudila, da ohranim in prenesem ta duh praznika na svojega sina. Upam, da se tudi on rad in z nasmehom spominja teh prazničnih dni.

Desanka Stefanović, Beograd

Pesem smo prišle zapeti,
pesem najlepših želja,
pesem za našo deželo,
za vse, ki tu smo doma.

Da b'(bi) sonce nam vedno sijalo,
zorilo nam klasje zlato.
Da b' trte bogato rodile,
da pijemo vince sladko.

Da morje plodove nam daje,
veter nas nežno hladi.
In jok nam življenja novga,
naznanja vse nove dni.

Da pesem se orje ob žetvi,
da vse nam zori in rodi,
da dnevi prinašajo srečo.
za rod naš ponosnih ljudi!

Pesem smo prišle zapeti,
stkano od tisoč želja,
pesem za našo deželo,
za vse, ki tu smo doma.

Beatrika Minić

OTROŠKI KOTIČEK

MOSTOVI PRIJATELJSTVA

Z mlajšimi učenci smo sodelovali pri ustvarjanju **večejezične knjige Mostovi prijateljstva** - učenci iz 15 šol iz Slovenije, Hrvaške, BiH in Srbije ter učenci dop. pouka srbščine v Kopru in okolici so na pobudo nagrajenega učitelja Predraga Starčevića z OŠ J. J. Zmaj iz Pančeva razmišljali o pomenu prijateljstva, o tem, kakšen bi bil svet, če bi na njem vladala samo ljubezen; misli so zapisali, mi smo jih tudi prevedli v srbščino oz. slovenščino, vsaka skupina je ustvarila ilustracijo. Mentorica: Tatjana Bukvič, učiteljica.

<https://drustvosava.org/vesti/2021/5/26/knjiga-mostovi-prijateljstva>

PODARI ZNAMKO SLOVENIJI ZA ROJSTNI DAN

Ob 30. rojstnem dnevu Slovenije smo maja 2021 sodelovali na likovnem natečaju Muzeja pošte in telekomunikacij z ilustracijami o znamenitostih Slovenije. Na natečaju je sodelovalo 14 otrok, štirje so prejeli posebno pohvalo. Mentorica: Antea Mutaović, članica DS Sava.

<https://www.tms.si/2021/03/31/likovni-natecaj/>

Sodelovali smo na literarnem natečaju OB 30. OBLETNICI SAMOSTOJNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE, ki ga je za člane DS v Srbiji v mesecu juniju 2021 pripravilo

Društvo Slovencev Kredarica iz Novoga Sada. Odrasli učenci so sodelovali v delavnici ustvarjalnega pisanja in s svojimi zapisi konkurirali za nagrado na natečaju. Nastalo je 7 zapisov. Predstavnica sodelujočih in nagrajenka natečaja, Dragana Knežević iz Kostolca se je udeležila prireditve Teden slovenske kulture v Novem Sadu, kjer je prebrala svoj prispevek in prejela pohvalo.

Udeleženci projekta Dnevi slovenske kulturne dediščine in sodobnost se za finančno pomoč zahvaljujemo Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu in Društvu Slovencev Sava. Za vsebinsko in organizacijsko pomoč pa izvajalcem dogodkov iz Slovenije in Srbije ter učiteljici DPS. Čeprav je bilo v letu 2021 težko načrtovati aktivnosti, zlasti tiste, ki so bile vezane na obisk predavateljev iz Slovenije, menimo, da smo uspeli članom skupnosti približati in obogatiti poznavanje slovenske tradicije. Največ delavnic je bilo namenjenih najmlajšim članom skupnosti, ki so na dogodkih radi sodelovali in se prav gotovo tudi česa novega naučili.

Pri izvedbah smo pazili, da smo upoštevali vsa navodila za preprečevanje širjenja z virusom SARS-CoV-2, ki jih je predpisala zdravstvena stroka, in veljajo na ozemlju R Srbije.

Tatjana Bukvič

OBISKALI SMO SMEDEREVO

Učenci dop. pouka slovenščine in starši smo se odzvali vabilu članov DS iz Smedereva, da jih obiščemo ob počastitvi 2. obletnice delovanja skupnosti.

Dogodek je bil načrtovan za soboto, 16. 10., na lep jesenski dan. DS Martin Krpan iz Smedereva je za naše druženje pripravilo v dopoldanskem delu delavnice za otroke, popoldan pa še neformalno druženje ob ogledu mesta.

Na delavnicah smo na majicah barvali logo, lik literarnega junaka Martina Krpana iz znane slovenske

pripovedke, avtorja Frana Levstika. V drugi delavnici smo izdelali več plakatov z junakovo podobo.

Po kosilu smo odšli na sprehod do Smederske tvrđave in v center mesta. Spremljalo nas je še toplo sonce, zato se nam ni mudilo domov. Imeli smo se priložnost spoznavati in družiti, kar nam je ostalo v lepem spominu.

Zahvaljujemo se organizatorjem DS v Smederevu in predsednici Ikoniji Popović za res poučno in prijetno osmišljeno druženje.

Tijana, Maja in Andrija, mlajši učenci dop. pouka slovenščine

GOSTOVANJE LUTKARJEV IZ SLOVENIJE

V soboto, 11. 12. nas je obiskala **Lutkovna skupina LUKI, KD Svoboda Kisovec** iz Slovenije. Razveselili so nas z lutkovno predstavo STRAH, ki so jo odigrali v Gledališču lutk Pinokio na Novem Beogradu. Predstavo si je ogledalo več mlajših in starejših članov Društva Sava iz Beograda, Vršca, Zrenjanina in Kovina. Mentorica: Gordana Vuković – Mirić, članica Društva Sava.

Tatjana Bukvič

PRIŠEL JE MIKLAVŽ!

Otroci iz DS Sava so od svojih staršev in starih staršev že slišali zgodbe in lepe spomine na prihod sv. Miklavža, ki je obiskal otroke. Njegova nežnost in darežljivost je bila namenjena vsem pridnim otrokom, na katere nikoli ni pozabil, vedno jih je obdaril z lepimi darili. Darila niso bila draga ali velika, a vedno težko pričakovana, prišla so kot nagrada za dobre in ubogljive otroke.

O Miklavžu je učencem pripovedovala tudi učiteljica Tatjana. Za njegov prihod je z njimi pripravila poseben sprejem na 9. nadstropju našega drugega doma. Otroci so pridno vadili svojo vlogo v igri: tu so bile zvezdice in strogi mesec ter neubogljivi zajček ..., a Miklavžani bilo od nikoder! Nekateri med njimi so že pomislili, da niso bili

dovolj pridni in da zato Miklavža ne bo. Drugi pa so rekli, da je za vse kriva korona. Že davno je minil 5. dan v zadnjem mesecu tega leta, vsi smo že bili zbrani, nekateri so presegli svojo pridnost in dobroto in ... ne boste verjeli, uspelo je, Miklavž je prišel. Priklicali smo ga!

V veselje najmlajših članov naše skupnosti nas je dobri mož obiskal 18. decembra. Dogodka niso zamudili niti mame in očetje, babice in dedki. Več kot 35 otrok se je razveselilo polni vreči sladkarij in knjig ter revij za otroke.

Nada Markus

POJOČA DRUŽBA

POJOČA DRUŽBA IN KOMORNA POJOČA DRUŽBA

Koncert Pojoče družbe v Narodni knjižnici 30. junija 2021.

Na pobudo gospe dr. Milene Đordijević, koordinatorice umetniškega programa v Narodni knjižnici v Beogradu, je zbor Pojoča družba, imel celovečerni koncert na samem začetku poletja, 30. junija 2021. Gospa Milena je imela priložnost slišati nastop Pojoče Družbe na našem online mini-koncertu, oziroma preko posnetkov z majskega Ekumenskega festivala zborovskega cerkvenega petja v Zemunu. Kljub temu, da Pojoča družba ob tej priložnosti ni izvedla svojega običajnega repertoarja, temveč samo cerkvene pesmi (kot so zahtevala pravila omenjenega festivala), smo bili deležni njene pozornosti in tako se je porodila ideja o našem celovečernem koncertu.

Na programu koncerta so, poleg slovenskih tradicionalnih pesmi, katere običajno izvajamo, bile tudi cerkvene pesmi, kar je novica, ko gre za naš ansambel. Zbor je izvedel tudi znane evergreen skladbe, ki so že vrsto let del našega stalnega repertoarja. Kot korepetitor je s Pojočo družbo nastopil Kristijan Bardoš, sicer član Komorne Pojoče družbe. Kot solistka na violončelu je nastopila naša članica Eržebet Bikar Stojić, Pojoča družba pa je pridobila še eno solistko, altistko Natašo Nikolić. Kljub skoraj štiridesetim poletnim stopinjam je dvorana bila polna do zadnjega sedeža.

Menim, da je ta nastop izjemnega pomena, ne samo za Pojočo družbo, temveč za Društvo Sava nasploh, saj smo na ta način uresničili sodelovanje z eno najpomembnejših inštitucij v Srbiji. Polet tega smo s tem koncertom odprli vrata Narodne knjižnice tudi za prohodnje projekte, ter za Komorno pojočo družbo, katere koncert je načrtovan za prihodnjo sezono.

Glede na pomen Narodne knjižnice v Beogradu, ter dejstvo, da je Pojoča družba ob tej priložnosti imela celovečerni solistični koncert, lahko rečemo, da je to eden najpomembnejših nastopov v celotni zgodovini obstoja našega ansambla.

Nastop Pojoče družbe na 10. Ekumenskem festivalu zborov cerkvenega petja

Maja 2021 je Pojoča družba drugič nastopila na Ekumenskem festivalu zborov cerkvenega petja, ki se tradicionalno že deset let organizira v Zemunu. Festival, ki se sicer običajno organizira oktobra, je letos, zaradi pandemije bil v maju. Zahvaljujoč nastopu na tem festivalu je Pojoča družba opazno popestrila svoj repertoar, in sicer v smeti slovenske, pa tudi pravoslavne duhovne glasbe, saj je ideja tega festivala ravno to, da se na njem zedinijo zvoki duhovne glasbe vseh krščanskih konfesij. Na festivalu je nastopilo šest zborov, Pojoča družba pa je na njem imela zelo opazen nastop.

Nastop Komorne pojoče družbe na festivalu Dies organorum

Komorna pojoča družba je imela veliko čast, da nastopi na enem najpomembnejših orgelskih festivalov v Evropi, ki ravno dvajset let zbira največja svetovna imena sodobne orgelske glasbe. Za nas kot ansambel, in predvsem zame, kot umetniško voditeljico je to bil ogromen izziv. Namreč, nikoli si nisem predstavljala, da bo en nov ansambel, kot je naš, sploh dobil takšno priložnost! Vsemu je botroval nenavaden splet okoliščin, pa tudi naša velikanska želja, da sprejmemo tak izziv. Čeprav so vsi sodelujoči na festivalu Dies organorum, oziroma Festivalu orgel, organizatorjem znani dve leti vnaprej, to ni veljalo za nas. Nekega septembrskega dne me je presenetil klic organizatorja festivala. Prosili so me, naj v roku pet dni pripravim solistični koncert na orglah, zato ker je nekdo drug v zadnjem hipu odpovedal svoj nastop! Poleg tega so zahtevali, naj takoj potrdim nastop in sem brez veliko premišljevanja nastop sprejela, kljub izjemno kratkemu roku, saj sem že načrtovala svoj veliki koncert jeseni. V hipu se mi je porodila misel, da bi v nastop vključila enega od svojih dveh ansamblov iz Društva Sava – bodisi Pojočo družbo, bodisi Komorno pojočo

družbo. Toda, glede na to, da je šlo za začetek septembra, Pojoča družba pa je šele začela s svojimi prvimi vajami po poletni pavzi, sem se odločila za komorni ansambel. Poleg tega, so organizatorji zahtevali izvajanje repertoarja cerkvene glasbe iz 20. stoletja, kar je ta ansambel že imel na svojem repertoarju. Na prošnjo organizatorja je Komorna pojoča družba, poleg običajnega programa, izvedla tudi srbsko premiero Maše za revne, francoskega skladatelja Erika Satieja. Koncerta so se udeležili številni ugledni ljudje s področja klasične glasbe, Komorna pojoča družba pa je bila odlično sprejeta. Pobude za sodelovanje v naslednjem letu že obstajajo. O nastopu našega ansambla na tem festivalu so objavljeni prispevki v časopisu Politika, v tedniku Pečat, in na televiziji N1, v okviru osrednje oddaje Dan uživo. V vsakem primeru je ta, nepričakovani nastop, našemu ansamblu nedvomno odprl mnoga vrata.

Nastop Pojoče družbe na Festivalu slovenskih pesmi v Subotici

Pojoča družba je 24. septembra 2021 imela čast spet nastopiti v Subotici, v prekrasni Mestni hiši, kjer se je predstavila z zanimivim programom. Glede na to, da se ta festival organizira takoj po poletni pavzi, je Pojoča družba imela šele nekaj vaj za vrnitev v staro formo. Naš ansambel že dolgo vrsto let nastopa na tem festivalu, ki je vedno dobra priložnost za izmenjavo izkušenj, aranžmajev, in seveda prijetno druženje. In letos smo v zvezi s tem festivalom imeli dvojni jubilej! Pojoča družba namreč nastopa v Subotici ravno deset let, jaz kot dirigentka pa pet let. Upamo, da se bo naše sodelovanje še dolgo nadaljevalo.

Nastop Komorne pojoče družbe v cerkvi Marijinega vnebovzetja

Kmalu po uspešnem nastopu v okviru orgelskega festivala Dies organorum je Komorna pojoča družba imela priložnost, da se kot gost predstavi širšemu občinstvu, v okviru mojega solističnega koncerta, ki je bil krona moje izobrazbe na področju orgel. Koncert, ki je bil 13. novembra letos, je pravzaprav bil moj specialistični izpit. Zelo sem si želela, da bi poleg lastne predstavitve, predstavila tudi ansamble s ketrimi delami, in so močno povezani s cerkveno glasbo, kar je bila tema mojega specialističnega izpita. Komorna pojoča družba, se je predstavila z izborom mojih skladb, napisanih na podlagi tradicionalnih slovenskih besedil, ter z molitvijo Oče naš v slovenščini, katero sem uglasbila. Čeprav sem Komorno pojočo družbo ustanovila šele nedavno, pod okriljem Društva Sava, je ta ansambel v kratkem času postal sestavni, zelo pomemben del moje umetniške osebnosti in tudi mojega življenja. Poleg Komorne pojoče družbe je kot gost nastopil tudi Ekumenski moški zbor, v katerem že desetletja poje nekaj članov našega društva.

Ob tej priložnosti se vsem še enkrat iz srca zahvaljujem, da so me na ta način podprli v tem, zame zelo pomembnem dnevu.

Višnja Dimitrijević

In memoriam

Pavla Milovanović je bila članica Društva Slovencev Sava od samega začetka, članica pevskega zbora Pojoča družba in naša MICKA. Redno je hodila na pevske vaje, znala je izredno veliko starih in novih slovenskih pesmi, rada je prepevala. Na Fruški Gori je imela velik sadovnjak in vinograd. Kuhala je »šnops« in prešala vino. Večkrat nas je vse MICKE povabila k sebi in smo res uživale pri njej. Vse smo jo imele zelo rade in smo sedaj zelo nesrečne. Desetletje smo se intenzivno družile, pri eni ali pri drugi, sedaj smo se pa nekako razšle. Pojoča družba je v Šentvidu v Sloveniji nastopala deset let in Pavla je bila vedno prisotna. Na pevske vaje je hodila še tedaj, ko jih je veliko odnehalo zaradi korone. Vsako nedeljo je hodila k slovenski sv. maši in brala berilo. Tudi na vseh proslavah društva je bila vedno prisotna. Posebej lepo smo vedno slavili sv. Martina. Pavla je ob takšnih priložnostih vselej prinesla domače vino in pripravila svojo priljubljeno zaseko. Korona jo je odnesla 15. 4. 2021. Urno smo položili na njen 76. rojstni dan na Novem groblju, poleg njenega pokojnega soproga. Vsi jo brezmejno pogrešamo!

Juvanc Gerden Ana Nuša

PAVLA MILOVANOVIĆ

Pavla Milovanović, rojena Brenčič, 11. 6. 1944 v Strahinju na Gorenjskem, Slovenija. Bila je najstarejša od štirih otrok: Cecilije, Jožeta in Rozalije, ki so se rodili v Strahinju staršema Jožetu in Pavli Brenčič. Osnovno šolo je obiskovala v Naklem, v Podlipi in na Vrhniki, kjer je je tudi končala in se vpisala na srednjo ekonomsko šolo v Ljubljani. Po maturi na ekonomski šoli se je zaposlila v Litostroju v Ljubljani na delovnem mestu korespondentke, nato pa v Industriji usnja Vrhnika na delovnem mestu Korespondentke na izvozu.

V letu 1969 se je poročila s Svetislavom Milovanovićem in se preselila v Beograd ter se zaposlila kot korespondentka v Fabriki obuče Beograd, nato pa v Rudnapu eksport - import. V zakonu sta se jima rodila dva sinova, Aleksandar in Miroslav. Njen mož Svetislav je bil vodja prodajalne čevljev Planika v Nušičevi ulici v Beogradu. Leta 1988 je umrl zaradi srčnega infarkta in Pavla je ostala sama z mladoletnima sinovoma. Po razpadu Jugoslavije je šlo podjetje Rudnap v stečaj, zaradi česar je bila na čakalju do upokojitve.

Z možem sta obdelovala vrt na Fruški gori, ko pa moža ni bilo več, je redno hodila tja in delala v sadovnjaku.

Bila je aktivna v pevskega zboru Društva Slovencev Sava v Beogradu, kot tudi v župnijskem pevskega zboru. Rada se je družila s prijateljicami v zborih, čemer je namenila kar nekaj svojega časa. Večkrat je potovala v Slovenijo k svojim sorodnikom in vedno obiskala tudi svoje prijateljice iz osnovne in srednje šole. Udeleževala se je vseh obletnic šole, ki so bile organizirane.

V začetku aprila leta 2021 je zbolela za virusom covid 19 in je bila v kritičnem stanju v bolnici Batajnica, kjer je 15. 4. 2021 v jutranjih urah umrla v 77 letu starosti.

Njen brat Jože

PSIHOLOŠKI KOTIČEK

Kolibrijeva zgodba

Karl Gustav Jung, psihiater in začetnik analitične psihologije, je dejal, da je v kakšni življenjski krizi dobro brati pravljice in legende, saj lahko pozitivno sprožijo arhetipe oziroma pozitivne procese psihološkega okrevanja.

Legenda ameriških domorodcev:

Po stari legendi ameriških domorodcev je nekega dne v gozdu izbruhnil velik požar. Vse živali so pobegnile v strahu, saj je bil ogenj zelo močan. Nenadoma je jaguar zagledal kolibrija, ki mu je zletel čez glavo, vendar v nasprotni smeri. Kolibri je poletel proti ognju!

Karkoli je že počel, ni nehal nadaljevati. Nekaj trenutkov kasneje ga je jaguar spet videl leteti mimo, tokrat v isto smer, kot je hodil jaguar. Lahko je opazoval, kako prihaja in odhaja, dokler se ni odločil vprašati kolibrija, kaj počne, saj se mu je njegovo obnašanje zdelo zelo bizarno.

“Kaj počneš, kolibri?” ga je vprašal jaguar.

“Grem skozi. Grem k jezeru,” je odgovoril, “S kljunom pijem vodo in jo vržem na ogenj, da jo ugasnem.”

Jaguar se je nasmejal. “Si zmešan? Res misliš, da lahko sam pogasiš ta velik ogenj s svojim tako majhnim kljunom?”

“Ne!” reče kolibri: “Vem, da ne morem. Ampak gozd je moj dom. Hrani me, zaščiti mene in mojo družino, za to sem zelo hvaležen. In pomagamo gozdu rasti tako, da oprašujemo njegove cvetove. Jaz sem del njega in gozd je del mene. Vem, da ne morem pogasiti ognja, vendar moram opraviti svoj del naloge.”

V tistem trenutku so se gozdni duhovi, ki so poslušali kolibrija, prebudili in njegova zgodba o naklonjenosti gozdu se jih je dotaknila. Kot čudež so poslali bliskovito ploho, ki je ustavila velik požar.

Babice ameriških domorodcev so to zgodbo občasno pripovedovale svojim vnukom, nato pa zaključile: “Želite v svoje življenje privabiti čudeže? Samo opravite svoj del naloge.”

In vsak med nami se lahko zamisli, kaj je to, kar je treba opraviti, da se bomo počutili bolje. Kdaj je to pomoč drugim – prijateljski pogovor, usluga, čas, ki ga namenimo nekemu v stiski, drugič pa se je treba tudi zazreti vase – kako sem, se počutim dobro, se imam dovolj rad, me mori kaj iz preteklosti, otroštva? Se počutim dobro v službi, ki jo opravljam, med sodelavci, nadrejenimi? Kaj lahko spremenim, da bom bolj zadovoljen?

In takrat se znajdemo pred izzivom opravljanja dela naloge. Ena med njimi je lahko naučiti se sproščanja, pomiritev, zavedanje, da ne moremo vsega “zdaj in takoj”, temveč si je treba vzeti čas zase in se imeti dovolj rad.

(Naslednjič – O tehnikah sproščanja)

Danijela Stojnić,
psihologinja

JEZIKOVNI KOTIČEK

Jêzik, jezika, jeziku, jêzik, o jeziku, z jezikom...

Dva jezika, dveh jezikov, dvema jezikoma,
dva jezika, o dveh jezikih, z dvema jezikoma

Trije jeziki, treh jezikov, trem jezikom,

tri jezike, o treh jezikih, s tremi jeziki

Skratka: jezikovni kotiček

Glagolnik /gerundij/ je izglagolski **samostalnik**, ki pomeni dejanje, stanje, dogajanje, zaznavanje ali spreminjanje. Tvori se iz **nedovršnikov**. Spada med neosebne **glagolske** oblike (ne moremo mu določiti osebe), spada pa v „družbo“:

- nedoločnika (npr. igrati),
- namenilnika (npr. igrat),
- deležnika (npr. igrajoč in
- deležja (npr. igraje).

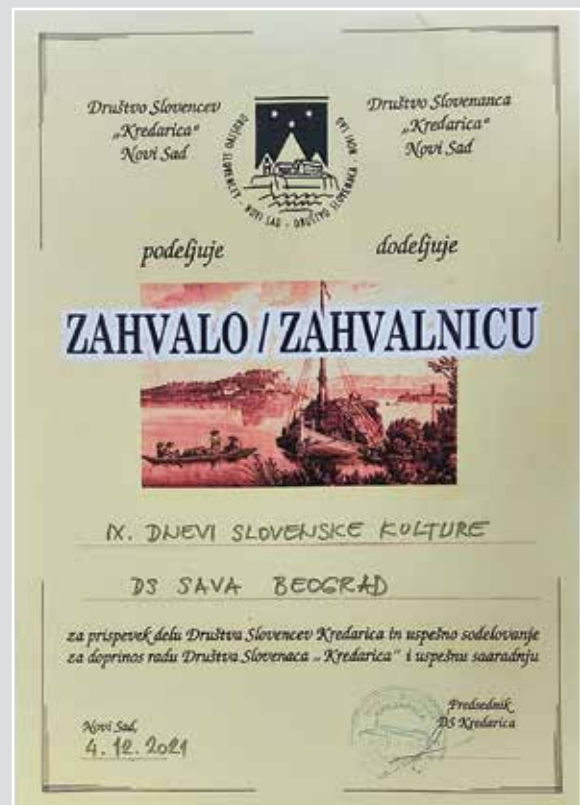
Glagolnike, tako kot druge samostalnike, sklanjamo.

Primeri:

GLAGOL	GLAGOLNIK
SEDETI	SEDENJE
BRISATI	BRISANJE
HODITI	HOJA

Vir: Skaza J.: Žepna slovnica slovenskega jezika za vsakdanjo rabo, Ljubljana: Jutro, 2008, str. 7

Priredila: Danijela Stojnić

SLOVENSKE NARODNE JEDI

Predstavljamo slovenske narodne jedi, ki so po etnoloških virih in podatkih sestavni del materialne kulture slovenskega naroda oz. del naše kulturne dediščine. Po nastanku, pomenu in značilnostih, te jedi razlikujemo od danes, pogojno povedano, splošno bolj znanih sodobnih receptov meščanske in internacionalne kuhinje. Neredko so posamezne narodne jedi nastale v zvezi z različnimi ljudskimi običaji in praznovanji. Jedi bodo predstavljene po slovenskih pokrajinah kjer so nastale, kadar je o tem dovolj gotovih krajevnih virov. Prizadevali si bomo v vsakem primeru slediti avtentičnosti receptov, čeprav posamezni tudi ne bi bili popolnoma v skladu s sodobnimi zahtevami zdrave prehrane.

Polenovka po kranjsko

Sestavine: 2 ½ kg namočene polenovke (¾ kg suhe) , sol, 25 dag olja ali masla, 10 dag korenja, 5 dag korenin peteršilja, 5 dag gomolja zelene, 10 dag čebule, 5 dag česna, peteršilj, cel poper, lovorov list

Namočeno polenovko kuhamo s čebulo, korenjem, peteršiljem, zeleno, poprom in lovorjevim listom. Solimo. Kuhano ločimo od kosti in kože, damo na krožnik in zabelimo. Zabelo (omako) pripravimo tako, da na olju sprajžimo na drobno sesekljan česen (ne sme zarumeneti) in svež peteršilj ter zalijemo z juho, v kateri se je kuhala polenovka.

Štajerska kislja juha

Sestavine: 1 ½ kg svinjine, 3 l vode, 1 čebula, 4 stroki česna, nekaj zrn popra, lovorov list, ½ kg krompirja, 5 dag moke, timijan, sol, kis

Meso zrežemo na koščke, mu dodamo na četrtino zrezano čebulo, vse dišave in damo kuhat. Ko je meso že na pol mehko, dodamo na kocke zrezan krompir. Juho zgostimo s podmetom in jo okisamo. Lahko tudi skuhamo cel kos

mesa, ga vzamemo iz juhe, jo precedimo in v njej skuhamo krompir. Zgostimo jo s podmetom, okisamo in vložimo na koščke zrezano meso.

Jabolčna povalnica

Sestavine: 4 dag kvasa, 5 dag masla, sol, 1 jajce, ¾ kg bele moke, 6 dl mleka

Nadev: 10 dag masla, 15 dag drobtin, 1 kg kisljih jabolk, mleti cimet, 20 dag sladkorja

Iz moke, mleka, masla, jajca, vzhajane kvasa in soli naredimo testo. S kuhalnico ga dobro stepemo in pustimo vzhajati. Medtem na maslu prepražimo drobtine. Jabolka olupimo in zrežemo na rezine ali na debelo naribamo.

Ko testo vzide, ga razvaljamo za mezinec na debelo. Po testu potrosimo prepražene drobtine, nanje pa jabolka, cimet in sladkor. Testo prerežemo po sredini in ga od srede navzven zvijemo tako, da dobimo dva ne predebela zvitka. Damo ju v namazan pekač in pustimo vzhajati. Vzhajano povalnico premažemo z raztepenim jajcem in spečemo v srednje vroči pečici.

Pripravila: Danijela Stojnić

Poziv članom Društva Sava za sodelovanje na razstavi »Sentiment«

V okviru Društva Sava pripravljamo razstavo, ki bo predstavila materialno – sentimentalno kulturno dediščino članov društva Slovencev v Beogradu. Na razstavi bodo prikazani predmeti, ki jih imate doma in ste jih kot posameznik ali družina podedovali (dokumenti, družinske fotografije, fotografije domačega kraja, razglednice, izrezki iz časopisov, brošure, ročno narejeni izdelki, predmeti, ki so vam dragi, filmski in video material, originali ali reprodukcije slik slovenskih umetnikov, spominske knjige, dnevniki, kosi oblaci...) ter izhajajo iz Slovenije oziroma so del vaših spominov ali kako drugače povezani z matično domovino.

S tem opusom, to je zbirko spominov, ki so povezani z vam dragimi predmeti, bi na ustrezen muzeološki način predstavili vsakodnevno družinsko in profesionalno življenje vas in vaših najbližjih ter vaše čustveno potovanje skozi osebno in družinsko zgodovino. Člani Odbora za kulturo Društva Sava in Odbora za kulturo Nacionalnega sveta bodo predmete - eksponate, ki jih bodo člani Društva Sava predlagali, dokončno izbrali ter uvrstili na razstavo. Razstava bo pripravljena v skladu s sodobno razstavljalno prakso, kjer se bo na sodoben, interaktiven in kreativen način predstavil material, kjer je vsak predmet prikazan kot »objekt – znamenje« (v smislu beseda in predmet) in obravnavan kot muzejski eksponat.

Če ste lastnik katerega koli od navedenih predmetov in če bi ga začasno odstopili za namene razstave, vas prosimo, da o tem obvestite Odbor za kulturo Društva Sava (sava-si@eunet.rs).

Za vso pomoč se
prisrčno zahvaljujemo:

Urdu Republike
Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu

Ministrstvu za
izobraževanje, znanost
in šport Republike
Slovenije

Nacionalnemu svetu
slovenske narodne
manjšine

MOJI SPOMINI - Oliver Cvetković

Naše "Triglavke" imajo človeško dušo

Spomin na osebe, ki jih več ni med nami, zbuja različna čustva: žalost, radost in ljubezen.

Najlepše šolske počitnice sem konec prejšnjega stoletja preživel pri dedku in babici v Sloveniji, kamor sem vsako leto potoval z vlakom iz Beograda. Na vlaku bi me pričakal kupe poln novih obrazov, kovčki na polici nad glavo in prašne zavese, ki ščitijo pred soncem, ne pa tudi pred vročino. V potovalki sem, kot darilo naših prijateljev, nesel odojka, ovitega v časopisni papir, da se ne stali.

Ko se spomnim svojega dedka Leopolda in babice Milke, so moji spomini čutni: vonj babičinega kruha, žvrgoljenje dedkovih kanarčkov ob svitu, okus cvetnega medu, trdnega prejema dedkove roke z zvitimi prsti (spomin na nemško ujetništvo), in, kot bi ju sedaj gledal v živo, ju vidim, kako me čakata, da stopim z vlaka na postaji v Zidanem Mostu, in odrinemo naprej, proti Šentjurju pri Celju.

Kot otrok sem ostal brez očeta, in smo mama, dve sestri in jaz imeli največjo podporo od maminih staršev. Vsake počitnice smo preživljali pri njiju, onadva pa sta si prizadevala, da ničesar ne pogršamo. Bila sta človeka iz drugih časov, drugače vzgojena, toda na nas sta prenesla ljubezen,

katere sama nista bila deležna. Okorno sta izražala čustva, kot nekaj prepovedanega, predvsem drug do drugega, poskušala sta biti stroga.

V trenutkih, ko bi bila sama, bi me babica stisnila ob svoje okroglo telo in mi je šepetala, kako so vile rojenica prišle ko sem se rodil in kako so govorile, da bom srečen v življenju. Dedek Poldi, kot ga je babica ljubkovalno klicala, bi me vsako jutro dvignil, da vidi, kako sem zrastel, njegova ostrá brada me je grebla, ko bi me nerodno kušnil.

Vedoč, da sem med svojimi domačimi, sem užival v naravi, potokih, travnikih, učil sem se o rastlinah, gobah in drevesih.

Vzljubil sem tudi konje, z dedkom sem šel jahat ponije v Lipici, govoril je, da moram občutiti njihovo moč in ritem. Ustvaril sem stik z naravo, kar je mojemu dedku Poldiju bilo zelo pomembno. Takrat nisem razumel zakaj. Spoštovali smo vsako žuželko, rastlino, žival.

V tem času mi je prenesel svojo največjo ljubezen. Ljubezen do čebel. Vsako jutro sva pred zajtrkom šla gledat, ali so čebele že na paši. Gledala sva, kako vzletavajo, kako branijo čebelnjak pred nepovabljenimi. Veselil sem se, ko sem zagledal rumeni cvetni prah na njihovih kosmatih nožicah, ko pridejo na vratca panja. Zvečer sem brez strahu prižigal ogenj, ko je dedek odpiral čebelnjake in gledal, kako se razvijajo. Grebel sem propolis z lesenih okvirjev in vdihoval zdravilni vonj, čebele so bile tako mirne, nikoli me niti ena ni pičila. On jim je pripovedoval o meni in z gledalo je, da ga razumejo.

To mi še danes ni jasno. Proizvajale so propolis, zdravilo, sebi in nam, je razlagal, cvetni prah pa je kot solata, ki nam jo ponudijo ob medu.

Naučil sem se, kako pomembna so v življenju pomemni organiziranost, red, delo in tempo. Pripovedoval mi je o ureditvi v čebelnjaku, nalogah, da so to naši sosede, prijatelji, sorodniki. Ko so šle zvečer v čebelnjak je razlagal, da one ne spijo, ampak šele urejajo svoj dom in tako moramo tudi mi urediti svoje misli, preden gremo spat, moramo se spomniti, kje smo storili napako in kaj bi lahko bolje opravili. Ti panji, poslikani z različnimi barvami, so bili najin mali raj med prelepimi gorami in rekami naokrog.

Ob dedku Leopoldu sem se naučil, kako pomembno je biti zvest svojemu domu in čebelnjaku iz katerega si, kako vsaka čebela vedno najde svoj panj. Ta ljubezen se prenese od naših ljubih, preko nas, na tiste, ki jih imamo radi. Te verige se ne sme prekiniti, To je naš dolg do čebelnjaka.

Govoril mi je, kako naše čebele, Kranjke ali Triglavke, kot jih še imenoval, imajo dušo. Človeško dušo, podobne so ljudem, saj tudi one, tako kot duša človeka, živijo 40 dni, umrejo in za seboj pustijo svojo zapuščino v medu, boljši in naprednejši čebelji družbi.

Danes gledam svoje panje in ko jih odprem, premišlujem o tem, kako tekom svojega kratkega življenja morda preletijo pot in mi prinesejo vonj otroštva na svetnem prahu, s pisanih alpskih travnikov.

Oliver Cvetković

SLOKULT.INFO

Slokult.info, platforma za obveščanje in promocijo aktivnosti slovenskih kulturno-umetniških društev v Srbiji, predstavlja prostor za promocijo slovenske kulture in umetnosti prek delovanja društev Slovencev in slovenskih združenj v

SPLETNI PORTAL »SLOKULT.INFO«

Srbiji. Portal je namenjen slovenski narodni manjšini v Srbiji in vsem ostalim zainteresiranim za kulturo in umetnost. Slokult.info ponuja možnost za promoviranje in pozivanje javnosti na vse dogodke, ki jih organizirajo slovenska društva,

in promocijo slovenskih umetnikov, ki delujejo in ustvarjajo v Srbiji. Dobrodošla vsa slovenska društva k sodelovanju – naj se dobra praksa daleč sliši. Portal »slokult.info« podpira Nacionalni svet slovenske narodne manjšine.

NA PLANINCAH...

BOBOTOV KUK

Med korono so potovanja izven meja otežkočena, s tem je tudi izbira gora za obiske dokaj omejena.

Ker je bil vstop v Črno Goro razmeroma enostaven, smo se napotili na Durmitor. Kljub temu da smo ga večkrat obiskali, je tam vedno lepo in se radi vračamo. Tudi vrhov je na Durmitorju veliko, čez dvajset jih je višjih kot 2000m.

Večja skupina planincev iz Beograda se je razdelila in izbrala dva vrhova za vzpon. Jaz sem se odločil za najvišji vrh Črne Gore Bobotov kuk (2523 m), na katerem nisem bil že lep čas. Z avtobusom smo se iz Žabljaka odpeljali do prevoja Sedlo (1907 m), ki je najvišji cestni prelaz v Črni Gori. Tukaj smo že v gorskem svetu, pred nami so velike travnate doline, v katerih se pasejo črede goved, sedaj bistveno manjše kot nekoč. Nekoliko dalje pa tudi vrhovi Durmitorja in Pivske planine.

Po ozki stezici smo se najprej povzpeli nad 2000 m. Okoli nas vse zeleno, toda brez kakršnih koli dreves, sama trava in cvetje, vmes pa skale. Potem smo se spustili v manjšo dolino in spet gor ter takole nekajkrat skozi spust in vzpon. To so ostanki dolin, po katerih so se gibali ledeniki in ustvarjali pregrade - morene. Na desni smo občudovali ostre vrhove Zupci, na levi pa Šarene pasove, zanimivo geološko tvorbo, kjer se vidijo različne plasti kamenja, nekoč vodoravne, sedaj popolnoma zvite v različnih smereh.

Ta relativno lahka pot se konča pod glavno skalo Bobotovega kuka, ki se pred nami skoraj navpično dviguje čez 500 m. Desno, nekoliko nižje je malo gorsko jezero Zeleni vir z bistro zeleno vodo. Na levi je Prutaš, na desni nekoliko nazaj pa Bandijerna.

Začeli smo strmi vzpon proti vrhu. Delno smo hodili po meliščih in ozki, kamniti poti, na skalah smo si morali pomagati tudi z rokami. Kmalu smo bili na sedlu Velika previja, med vrhovoma Bobotov kuk in Soa nebeska - Djevojka. Od tod imamo že prekrasen razgled proti Žabljaku. Čakal nas je še zadnji vzpon po skalah do vrha. Nekoč, tega se jaz še dobro spominjam, ta del vzpona ni bil posebej zahteven, toda po nekaj podorih skal se je stezica porušila in je sedaj vzpon pod vrhom povsem alpinističen, z vrvmi vred. Ob vzponu se naenkrat proti severu odpre pogled na globoko ozko dolino –pravo alpsko, v kateri lahko občudujemo dva najlepša Durmitorska jezera: Malo in Veliko Škrčko jezero, 800 m nižje v dolini Škrke imata prekrasno zeleno barvo vode.

In kmalu smo na relativno prostranem vrhu, kljub naporom smo srečni, med še drugimi skupinami planincev. Na vrhu vidimo vse višje Durmitorske vrhove, med njimi so pa globoke doline. Vidi se tudi Lovčen in druge Črnogorske gore pa tudi dlje v Srbijo. Spodaj tik pod nami proti severovzhodu Valoviti do s snežnimi zaplatami, še dalje Črno jezero in Žabljak. Vreme je sončno, brez vetra,

smo se začeli strmo spuščati proti katunu Lokvice. Tam stoji staro pastirsko poletno bivališče, sedaj je to planinsko zavetišče. Nekoliko nižje je izvir pitne vode in malo jezero. Tukaj se lahko kupi tudi pivo in dobi kislo mleko. Nekoč je bilo tu vse polno konj in goved. Zdaj pa jih je še za vzorec. Nahajamo se v središču globoke, okrogle doline, obkrožene s strmimi pobočji okoliških visokih vrhov. Počutimo se zelo majhne v tem okolju ter čutimo spoštovanje do lepe in močne narave.

idealno za posedanje in uživanje v razgledu, toda treba se je vrniti v Žabljak, po poti, ki je daljša kot pri vzponu.

Spustili smo se previdno do Velike previje in sedaj po strmem, delno zasneženem melišču zdrsni v Valoviti do, poln orjaških skal in snežnih zaplat. Ob spustu je bilo veselo gledati, kako se posamezniki spuščajo po strmem, drsljivem snegu. Le redki so pri tem ostali na nogah. Potem steza postaja nekoliko bolj prijazna, čedalje bolj je zeleno in veliko je cvetnic. Valoviti do in skoraj vse doline v Durmitorju so ledeniške tvorbe in se to še danes lepo vidi. Potem ko smo se malo dvignili, smo prečkali Biljegov do. Še vedno smo nad 2000 m. Po še enem krajšem vzponu

Nadaljujemo, smo že utrujeni, a čaka nas hoja po kamnitih stezah gor in dol prek ostankov moren. Na desni je skoraj navpična stena Medjeda, Velikega in Malega, na desni pobočje Čvorovega bogaza. Šli smo tudi skozi Tijesna brojišta, ozek prehod, vsekani v kamniti pregradi na stezi, ki pelje iz Lokvic. Pastirji so ga nekoč zapirali in preprečevali, da bi se goveda in konji, ki so se čez poletje pasli sami, vrnili v dolino, uporabljali pa so ga tudi za štetje živali, ko so šle skozenj.

Končno smo prišli do konca doline in začeli strmi spust skozi gost bukov gozd proti Črnemu jezeru. Spuščamo se s 1800 na 1400 m, kjer se ob jezeru zaključí planinska pot. Skupaj 16 km in čez 900 m vzpona. Zelo smo utrujeni, a kot vedno po uspešno opravljenem vzponu zelo zadovoljni in veseli.

Zorko Branko